

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE

YAŞANAN SORUNLARIN ARAŞTIRILARAK ALINMASI

GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA

KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONUNUN

(10/5, 6, 8, 22, 58)

MUĞLA İNCELEME ZİYARETİ VE İSTİŞARE

TOPLANTISI TUTANAKLARI

3 Aralık 2023 Pazar

KONU

- Skretting Yem Fabrikası Yerinde İnceleme (Muğla)
- Toprak Havuz Balıkçılığı Yerinde İnceleme (Muğla)
- İstişare Toplantısı (Muğla)

3 Aralık 2023 Pazar

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: İsmail Emrah KARAYEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Nazım ELMAS (Giresun)

SÖZCÜ: Barış KARADENİZ (Sinop)

KÂTİP: Hilmi DURGUN (Antalya)

(Skretting Yem Fabrikası–Toplantı Odası/ Muğla)

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, başlıyoruz.

Sözü Skretting Genel Müdürü Ziya Özaydın’a veriyorum.

Buyurun.

SKRETTING TÜRKİYE GENEL MÜDÜRÜ ZİYA ÖZAYDIN – Sayın vekillerim, hoş geldiniz. Sizleri burada misafir etmek bizim için keyif.

Önce biraz şirketimizle ilgili bilgi vermek istiyorum. Yüzde 100 yabancı sermayeli bir şirkettiz. Şirket merkezi Hollanda’da. Nutreco Holdinge bağlı bir şirkettiz. Türkiye’de 2000 yılında faaliyete başladık. 2000 yılında distribütör firma olarak başladık. Yurt dışında kardeş şirketlerden, özellikle İspanya, İtalya ve Fransa’dan yem ithal ederek başladık faaliyete. 2009 yılında burada gördüğünüz tesisi inşa ettik. 2009 yılından beri bir üretim şirketi olarak faaliyetimize devam ediyoruz. Yıllık kapasitemiz yaklaşık 50 bin ton. Tek hatta üretim yapıyoruz. Şu anda sanıyorum Türkiye’de BioMar dışında tek hatta üretim yapan tek şirket biziz. Bir özelliğimiz daha var, sektörde şu anda 11’in üzerinde yem üretimi yapan şirket var. Bunlardan 2’si yabancı sermayeli global şirketler. 11 şirketten 2’si dışında tamamı entegre olmuş şirketler yani hem yem üretimi yapıyorlar hem kendi balık üretimini yapıyorlar. Skretting’in balık üretimi yok, biz sadece yem üretiyoruz. Belirttiğim gibi, şirketin merkezi Hollanda’da. Holdingin iki ana iş kolu var. Skretting sadece balık ve karides yemi üreten kısmı, bir de Trouw Nutrition isminde hem yem sektörüne hem büyükbaş sektörüne yem katkı maddesi üreten bir şirketimiz daha var. Bu iş kolunun da gene Türkiye’de faaliyeti var. Trouw Nutrition’un merkezi de Ankara’da.

Nutreco 2014 yılına kadar Amsterdam’da borsaya kayıtlı bir şirketti. 2014 yılında başka bir Hollanda şirketi borsadan hisselerini toplayarak şirketi özel bir şirket hâline getirdi. Şu anda yapı olarak en üstte Nutreco hisselerini borsadan alarak özelleştiren SHV Holding var, onun altında Nutreco ve Nutreco’nun içerisinde de Skretting ve Trouw Nutrition olarak iki ana iş kolu var. SHV Holdingin ana iş kolu enerji. Türkiye’de hepiniz duymuşsunuzdur, İpragaz ve Bizimgaz SHV’nin Türkiye’deki iştirakleri yani İpragaz da Bizimgaz da Skretting’in kardeş şirketlerinden.

Bunun dışında, yemle ilgili mutlaka bilgi almışsınızdır diğer sektör paydaşlarımdan. Yem, su ürünleri sektörünün en önemli bileşenlerinden biri. Balık ve karides üretimlerinde, türlere göre değişmekle birlikte, maliyetlerin yüzde 60–70’i yemden kaynaklanıyor. Dolayısıyla yem maliyetleri verimli ve kârlı bir üretim için balık üreticileri açısından son derece önemli bir sektör.

Yemde ham madde kaynaklarının tahminim yaklaşık yüzde 70’inden fazlası yurt dışı kaynaklı. Aslında yem ana girdilerine baktığımız zaman en önemli girdiler balık unu, balık yağı, soya, buğday diyebilirim. Bu ham maddelerin çok büyük bir kısmı yurt dışı kaynaklı dolayısıyla deniz ihtiyacı olan üretim sektörü. Vahit Bey ve Gürcan Bey şirketle ilgili eksik bıraktığım yerde, tam ifade edemediğim konularda yardımcı olacaklar.

Skretting’le ilgili daha çok şunu söyleyebilirim: Global bir şirketiz. Nutreco’nun 70’den fazla ülkede 100’ün üzerinde üretim tesisi var. Skretting kısmında 19 ülkede 30 üretim tesisinde faaliyet gösteriyoruz, Türkiye bunlardan biri. 5 kıtada 30’un üzerinde üretim tesisimiz var. AR-GE’ye büyük bir kaynak ayırıyoruz. Yıllık 15 milyon üzerinde bir araştırma geliştirme bütçemiz var. Bu, tabii ki global olarak. Skretting olarak merkezimiz Norveç’te. Her ne kadar Nutreco’nun merkezi Hollanda olsa da balık ve karides üretiminin merkezi Norveç’te.

Skretting’le ilgili söyleyebileceklerim bunlar. Söylediğim gibi, yem sektörün en önemli girdilerinden biri ve maliyetlerin çok büyük bir kısmı yemden kaynaklanıyor. Son iki yılda, şunu söylemem gerekiyor, ham madde maliyetleri sürekli yukarıya gitti; balık unu, balık yağı, buğday, soya... Sektörde şu anda en önemli sorunlardan biri bence maliyetlerin artması. Özellikle son bir buçuk iki yılda balık fiyatları düşüyor, bunun çeşitli sebepleri var, mutlaka konuşmuşsunuzdur kendi aranızda; balık fiyatları düşerken yem maliyetlerinin artması aslında sektör açısından şu anda en büyük problemlerden biri. Bu çok kötü bir bileşim. Yem maliyetinin de artmasının en büyük sebeplerinden biri, özellikle Covid sonrası ham madde maliyetlerinin artması ve bunun yanında lojistik maliyetlerinin artması da bir faktördü.

Sektörün şu andaki sorunları, sadece bu sektörün değil bütün ekonomi dünyasının en büyük sorunlarından biri bence finansmana erişim. Şu anda hemen hemen bütün şirketler öz kaynaklarıyla dahi üretim yapmak zorunda. Son iki yılda karşılaştığımız en büyük zorluklardan biri, finansmana erişimdi.

İkinci konu: Bazı yasal düzenlemeler, özellikle döviz kullanımıyla ilgili, döviz talebini azaltmak için uygulamaya konulan bazı düzenlemeler. Burada şunu özellikle belirtmem gerekiyor: Dövizli ödeme yasakları şu anda bizi en çok zorlayan sorunlardan biri. Çünkü girdilerimizin yüzde 90’ından fazlası döviz girdisi yani ham maddeyi yurt içinden tedarik etsek bile dövizle satın almak zorundayız. Dövizli fatura kestiğimiz zaman dövizli ödeme yapıyoruz. Böyle bir ortamda biz de tabii ki ürünlerimizi dövizle satmak durumundayız yani şu anda satışlarımızın yüzde 90’ı dolar bazında ama vadeli satış yapıyoruz, sektörde vadeler uzun, dört aylık, altı aylık vadeler var. Dövizli fatura kestiğinizde ödemeyi TL almak zorundasınız ve vade tarihinde ödemeler TL yapıldığı için döviz bazında bir kur farkı sorununuz var. Bu tabii ki direkt sektörün bir sorunu değil ama ben bir yem fabrikasının, yem üretim şirketinin genel müdürü olarak bunu burada söylemek zorundayım. Tabii ki Türkiye’nin bir döviz sorunu var. Bu da tabii ki doğrudan enflasyonla ilgili bir konu ama bence regülasyonların özellikle ekonomi yönetimindeki olumlu yönde değişikliklerden sonra, politikalardan sonra bu konuda ben kanun koyucunun ve yürütme organının bu konuda regülasyonlarda bazı değişikliklere gitmesi gerektiğini düşünüyorum. Dedğim gibi, en büyük sorunlarımızdan biri finansman ve döviz piyasasındaki bankacılık regülasyonları. Ben çok fazla uzatmayacağım, vaktiniz çok kısıtlı.

Yem fabrikasını, üretim tesisini kaç grup hâlinde gezeceğiz?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Tek grup gezelim.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Baret kısıtımız var Barış Bey, tek seferde gitmemiz zor. 25’erli gruplar hâlinde gidebiliriz.

SKRETTING TÜRKİYE GENEL MÜDÜRÜ ZİYA ÖZAYDIN – Ben tekrar teşekkür ediyorum geldiğiniz için, ayaklarınıza sağlık.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Ziya Bey, fabrikada kaç kişi çalışıyor?

SKRETTİNG TÜRKİYE GENEL MÜDÜRÜ ZİYA ÖZAYDIN – Onunla ilgili de bilgi vereyim: Toplamda 80 kişiyiz. Bunun içinde mavi yakalı, beyaz yakalı toplam 80 kişiyiz.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Bir soru da ben sormak istiyorum: Yem üretiminde dışa bağımlı olduğumuz en önemli kalem hangisi?

SKRETTİNG TÜRKİYE GENEL MÜDÜRÜ ZİYA ÖZAYDIN – Şu anda soya diyebilirim, soyanın tamamı yurt dışı menşeli. Balık unu, balık yağında Türkiye’de, Karadeniz’de üretim var, çok iyi kaliteli üretim var; hem besin değeri açısından, sindirilebilirlik açısından yem için çok ideal bir şey ama üretim sanıyorum 40 bin ton civarında, yeterli değil. Yem sektöründe en az 3–4 katı daha fazla balık unu, balık yağı tüketimi var; o da yurt dışından, Güney Amerika, İskandinavya, Kuzey Afrika kaynaklı. Sanıyorum buğday dışında bütün ham madde kaynaklarında dışa bağımlıyız.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Başka sorusu olan var mı vekillerimizden?

Peki, o zaman fabrikayı gezmek için toplantıyı sonlandırıyorum.

Teşekkürler.

Kapanma Saati: 14.13

3 Aralık 2023 Pazar

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.30

BAŞKAN: İsmail Emrah KARAYEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Nazım ELMAS (Giresun)

SÖZCÜ: Barış KARADENİZ (Sinop)

KÂTİP: Hilmi DURGUN (Antalya)

(Skretting Yem Fabrikası/Muğla)

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – ...Seçimleri vesaire ama bütün aşamalar hallolduktan sonra kantar ofisimizde ham maddeler girişi yapıldıktan sonra...

NAZIM ELMAS (Giresun) – Kaç kalem mal kullanıyorsunuz yem üretiminde?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Fazlaca, 100’ün üzerinde kalem. “Item” kodumuz var, malzeme kodumuz var, bir yemin içerisinde de 15 ila 25 arasında girdi var, premiks, makro ham maddesi ve yağıyla beraber. Yani rasyonlara göre değişiyor, spesifikasyonlara göre. Akabinde buradan kalitenin onayına düşüyor hammadde... Biraz hızlı anlatacağım ama sorunuz olursa...

Kalite sistem üzerinden onay verdiği taktirde kantar işlemi yapılıyor, ham madde alınabilir duruma geliyor. Enerji kaynağı olarak likit doğal gaz kullanıyoruz, hiçbir kömür vesaire kullanmıyoruz. Yüksek verimli makineleri tercih ediyoruz, yüzde 95, 97 verimlilikte “scotch” tipi kazan var, bütün fork–liftlerimiz aynı zamanda elektrikli. Kuyu suyu kullanmıyoruz, yer altı suyu... Yedi senedir hiç kuyu suyuna dokunmuyoruz, şebeke suyu kullanıyoruz, onu da arıtıyoruz. Ozon sistemi var, şu anda fabrikada üretim var ama yem kokusu almıyoruz çünkü iki aşamada ozon spreyliyoruz bacalara ve çevreye hiçbir şekilde koku vermiyoruz, rahatsızlık vermiyoruz.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Kokuyu ozonla gideriyorsunuz...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Ozonla gideriyoruz, doğru şu anda en geçerli teknoloji bu.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Ozonlama maliyeti ne kadar?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Yaklaşık 45–50 bin euro civarında.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – 45 bin euro...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet, kapasiteye de bağlı olmakla beraber, küçük bir kapasiteyle aylık 30 bin euro bandına düşebilir.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Şu anda mesela...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Şu anda bizim ozonumuz 300 gram/saat kadar...

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – 300 gram/saat.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – 300 gram/saat, doğru.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – O da yaklaşık 45–50 bin euro civarında...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet, aşağı yukarı.

Bunlar ana yağ tanklarımız, 7 tane ana yağ tankı var, yemde kullandığımız yağların...

NAZIM ELMAS (Giresun) – Bu ne yağı?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Balık yağı, somon yağı ve bitkisel olarak da soya yağı. Her yemin ihtiyacı farklı, ihtiyaca göre dozajları veriliyor.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Yemde kullandığımız ürünler ithal geliyor daha ziyade...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Bunlardan sadece balık yağı Karadeniz diyebilirim, somon yağı ithal ve soya yağı ithal.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Evet, teşekkür ederiz.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Onaylandıktan sonra ham maddeyi buradan boşaltıyoruz. Belli aşamalardan geçerek işte çerini çöpünü ayıkladıktan sonra temiz mal fabrikanın dışarıdan da kırmızı kule olarak gördüğünüz yer siloların en üst noktasına besleme yapılıyor. İşte, karşıda jet filtreler var, dışarıya hiçbir şekilde toz kaçırmıyoruz, bu noktada jet filtrelerle emiyoruz onları.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Ham madde hijyeniyle ilgili bir uygulamayı nasıl yapıyorsunuz?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Proses aşamasında mı?

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Evet, ön aşamada ya da yeme giriş sırasında...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Ham madde hijyeni gelmeden öncesi zaten kontrollerde... Burada da sistem sürekli belli periyotlarda gözetiliyor ama içeride herhangi bir kontaminasyon yok çünkü “swap” analizleri yapılıyor yine rutinde.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Tamam.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Ham maddelerden, zorunlu ham maddelerden numuneler el yordamıyla alınmıyor, burada bir makinemiz var, vakumlayarak kamyonun en derinlerinden 5 noktadan numune alınmıyor homojen bir şekilde ve kaliteye teslim ediyoruz.

Burası dozaj alanı. Şu gördüğünüz yapılar ham madde siloları. O ham madde silolarından formülatörümüzün belirlediği formülle otomatik olarak şu an hareket eden kırmızı çerçeve silo kapaklarını sırasıyla açıyor. Belli oranlarda ve formülatörümüzün belirlediği oranda formül miktarı kadar o ham maddeden dozajlanıyor ham madde. Hiçbir şekilde operatörün inisiyatifine kalmıyor; biraz fazla ya da biraz az değil, formül neyse o.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Yemin türüne göre formülle programlıyorsunuz.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Tabii, aynen öyle.

Yine, 100’ün üzerinde yem kodumuz var.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Formülden kastınız nedir, açıklayabilir misiniz?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Formülden kastımız işte, hangi periyottaki ya da cinsteki balığa...

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Kaç yaşındaki balığa...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet, kaç yaşında olduğu. Mesela, çupra, yavru mu, büyütme mi, kuluçkahane mi? Ona göre hangi balığa ve hangi periyodunda olduğu göre rasyonlar farklılık gösteriyor.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Diyet menüsü gibi bir şey yani.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Sonuç olarak buradan ne kadar, kaç milimden ya da mikron seviyesinde yem yapıyor musunuz?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Onu, yukarıda, kontrol odasında hızlıca anlatacağım.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Wenger marka mı sizin?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Komple değil, “ekstruder”ımız Wenger, kurutucumuz Wenger.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Yerli bir makine ya da teçhizat var mı?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Onlar yerli, Bandırma, Yemmak. Ana makineler yabancı...

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – Bizimkiler taklit etmeye başladı mı daha?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Çok çok oldu, başladı.

Burada bir özet geçeyim ben. Ondan sonra “ekstruder”ın başına geçebiliriz, en azından prosesin aşamalarını burada daha net, şema üzerinden gösterebilirim sizlere.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – “Ekstruder”ın de ne olduğunu anlatırsanız daha net anlaşılması için.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Tabii, anlatacağım.

Şimdi, aşağıda size bahsettiğim yerden itibaren kısa bir özet geçeceğim, ham maddeyi aldığımız yer, jet filtre kısa bir temizlemeden sonra her biri kendi silolarına yol alıyor, hiçbir şekilde ham maddeler arasında karışıklık olmaması için ERP sistemimiz var. ERP sistem 3 basamaklı aslına bakarsanız. Birisi, bizim global tüm şirketlerimizle aynı dili konuşmamızı sağlayan “Unite M3” dediğimiz bir ERP sistemi var global ölçekte. Bir tane makineleri kontrol ettiğimiz “scada” otomasyon sistemimiz var, buradan bilfiil kontrol edebiliyoruz. Bir de bunların arasında köprü vazifesi gören “MNS” dediğimiz bir sistem var. Biraz karmaşık yapı ama burada hiçbir ham madde yanlış siloya gidemez çünkü bize sunduğu seçenek ya boş silodur ya da kendi silosudur dolayısıyla ham maddeler arasında bir karışım söz konusu olmuyor. Aynı mantıkla, yine dışarıda gördüğünüz yağ tanklarının da dolumunu yapıyoruz. Akabinde dozaj alanında bahsettiğim gibi formülütörümüzün belirlediği formüle göre otomatik olarak dozajlamalar yapıyor.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Şu anda bir yem imalatı var mı?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Var, şu anda üretiliyor.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Ne yemi yapıyor şu anda?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Şu anda bizim alabalık yemlerimizden biri yapıyor; orta yağ seviyesinde, orta enerjili bir alabalık yemi yapıyor.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Kaç milim?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – 8 milim pigmentli.

Aynı şekilde premikslerini de otomatik sistemle dozajlıyor sistem sonrasında değirmenlere geliyor. Değirmenlerin amacı, burada, işte, buğday tanesi gibi büyük partiküller var ve makineye giremeyecek boyutlarda olduğu için bunların hepsini harmanlayıp un kıvamına getirmemiz gerekiyor, belli spesifikasyona getirmemiz gerekiyor. Onu da öğüttükten sonra, ana mikserde hem premiksini hem bu karışımları harmanlıyoruz homojenize bir şekilde. Yine bu homojenizasyonun da yılda 2 sefer testi var, yüzde 97 civarında bir limit noktamız var, yüksek performansta homojenize ediyoruz. Sonrasında, yem artık “extruder”a doğru yol alıyor. “Extruder” dediğimizin “pelet pres”ten farkı, yüksek sıcaklık muamelesi var burada; sıcak buhar, sıcak su ve yağ girdileriyle önce yemi yoğuruyoruz, pedallarla yoğuruyoruz. Burası “kondisyoner” dediğimiz yer aslına bakarsanız, “extruder” tam bir set olarak ama parçalara bölmek gerekirse burada bir tartımı ve matematiksel hesabı gerçekleştiren bir besleme ünitesi var. Akabinde, “kondisyoner” pişirme, kondisyonlama kısmı var. Burada –dediğim– yağ, buhar, su gibi girdiler alıp yoğruluyor ve hamur kıvamına geliyor, o toz bir hamur oluyor artık. Ve altta “extruder”

dediğimiz, bareller kısmında da vidalar var. Burada daha çok mekanik etkiyle –yine sıcak maruziyeti var tabii ki ama– daha çok vidayla sıkıştırma yöntemiyle kafa kısmında biriktiriliyor mal. Burada da delikler olan bir kalıp var, metal kalıp; onun arkasından bastırılarak makarna gibi, bir nevi plastik ekstrüzyon gibi çıkıyor ve onun da arkasında çok yüksek frekansla dönen –tabii, yemden yeme farklılık gösteriyor bu; boy, çap, limitlerine göre– bu uzun kısımları bıçaklar kesiyor. Sonrasında da bir yoğunluk ünitemiz var çünkü yemlerimizin, bizim burada ürettiğimiz yemlerin yüzde 95’i diyebilirim batan yem –çok düşük miktarda yurt dışından yüzen yem talebi de olabiliyor, sazan yemi gibi– burada onu kontrol ediyoruz, yoğunluk tayini yapıyoruz. Akabinde, kurutucuya geliyor, “extruder”dan sonra kurutucuya düşüyor. Kurutucuda da amacımız yemin nemini setlemek çünkü burada o buhar, su vesaire girdileriyle beraber yem yüzde 25–27 dolaylarında bir nem ihtiva ediyor. Yasal limitler her ne kadar bitmiş ürün neminde yüzde 12’yi gösterse de bizim işte küflenme vesaire gibi farklı farklı durumlarımız olabiliyor yemde, çiftlik koşullarında, o yüzden nemde ortalama yüzde 8–8,5 gibi bir hedefimiz var, o da yine formülâtörün tayiniyle belirleniyor. Buradan çıkışta nemi yüzde 25–27’lerden düşürüyoruz. Sonrasında yağlamaya geliyor, daha buraya kadar çok az yağ var yemde. Yağlamaya geliyor, burada da ihtiyacı olan yağları ve diğer sıvı girdilerini aldıktan sonra yem, soğutucuya düşüyor. Soğutucunun da mantığı, ortamla yemin arasında artı–eksi 8 derece gibi fark olması bekleniyor çünkü torbalandığı zaman bir yoğunlaşma yapıp da küflenmeye sebep olmasın diye. Soğutulduktan sonra yem, silolarına gidiyor, bitmiş ürün silosu artık bu, paketlenmemiş.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Saatte kaç ton üretim yapılabilir?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – “Extruder”da saatte 10 ton kadar üretim yapıyoruz, yağlandığı zaman bu takribi 12–13 tonları buluyor saatlik.

Bitmiş ürün silolarımızdan da sipariş hangi kısımdaysa... Biz burada paketlemeyi de gezerek geçeceğiz. “Small bag” diyoruz, küçük 25 kiloluk çuvallarla ya da 750 kiloluk büyük çuvallarla paketleme yapıyoruz. Satış departmanımızın talebi hangi yöndeysa ona göre burada işlemleri başlatılıyor, her bir paletimiz 1.500 kilo olacak şekilde –ya 2 katlı, 750+750=1.500 ya da 25x60 tane olmak üzere “small bag” yapıyoruz.

Bunun dışında, paketlemede yine göreceksiniz, ilaçlı yem hattımız da var. İlacın hiçbir şekilde fabrikanın hiçbir yerine kontamine olmaması için ilaçlı hem tamamıyla ayrı, kendine has karıştırma ünitesi, mikser ünitesi ve paketleme ünitesi var. Onu biz burada yapamıyoruz kendi kafamıza göre, illaki müşterinin veterinerinin reçetesi ve talep yazısı olmak zorunda. Anlık olarak ilaçlar bize geliyor. Biz yemi en kısa zamanda üretilip sevk etmek durumundayız. İlaç ya da ilaçlanmış yem depolama iznimiz yok. Onu da o şekilde ilaçlı yemde sağlayabiliyoruz.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bu rasyonun formülasyonlarını da kendiniz mi yaptınız?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Bizim formülâtörümüz var burada ama global yemlerimiz var, kendi spesifik var; hiçbir şekilde... Bizim burada en büyük avantajımız... Amerika’ya yeniden keşfetmiyoruz tabiri caizse, bir konuda kafamız karışıkça yurt dışındaki meslektaşlarımıza ilgili birim danışıyor, görüşüyor çünkü her bir yemin limitleri var, yüzlerce denenmiş sonuçlar var balık üzerinde. Burada, işte, kaba düzen gidip de çiftliğe, üreticiye de zararı dokunmaması için daha bilindik yöntemlerle global formüller üzerinden gidiyoruz. Kendimiz bir şey geliştiriyor olsak bile global ekiplerle beraber AR–GE’leri yaparak ilerleniyor ama hazır formüllerimiz var.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Balık yavruları ve larvalar içinde yem var mı?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Var ama biz burada üretmiyoruz. Onu söylemiştiniz, bizim burada ürettiğimiz yemler 1,5 milimetre çapından başlıyor, 2–2,5–3–4–5–6–8–9–11–13–15 gibi yemleri yapıyoruz ama çok fazla değil; onlar daha çok Dubai tarafına orfoz, lagos yemi olarak gidiyor ama daha önce saydığım grupları bilfiil yapıyoruz. Bahsettiğiniz yemler mikron seviyesindeki yemler.

Bizim Fransa'daki Skretting tesisimiz özel bu iş için... Yani onlar uzman bu konuda ve ekipman kısıtı onlarda yok. Biz bu makinelerle yapmaya kalktığımızda çok fazla fire vermemiz gerekiyor. O yüzden biz girmiyoruz o topa, onlardan satın alıyoruz ve müşterilerimize sağlıyoruz.

Ayrıca, kalite laboratuvarımız bahsettiğim gibi ham maddeleri kontrol ediyor, ham maddelere onay veriyor, yemlerimizin de salıverilme onayı yine ana kalite laboratuvarımızda NIR cihazı kullanıyoruz. En ayarın da kendisi 75 bin euroluk bir makine olsa da arkasındaki veri bankası çok kıymetli, Skretting'in tarihi boyunca birikmiş ve her yıl kalibre olan verileri işleniyor oraya; çok kıymetli bilgiler var orada. Limitlerimiz oraya göre belirleniyor. Bir ham madde ret yiyor, neye göre ret yiyor ya da bir yem nerede bize uyarı vermesi gerekiyor, bunlar var. Bu laboratuvarımızın dışında bir de burada bizim kendi üretim laboratuvarımız var, hemen şu arkada, arkadaşımın girdiği yerde; ikinci bir NIR cihazımız da orada var. Oradaki amacımız da yemi salıvermek vesaire değil, yemin daha üretimi esnasında eğer uygunsuz bir durum varsa –uygunsuzdan kastım, ne bileyim, işte, nemi yüksektir, yağı düşüktür gibi parametresel bir sıkıntı varsa– daha üretim aşamasında hemen müdahalemizi yapıyoruz. Kaliteyle ya da formüllerle gerekli görüşmelerimizi yapıyoruz ve yemin akışına müdahale edebiliyoruz, ya kesip yeni yeme başlıyoruz ya da bazı parametrelerini değiştiriyoruz. Eğer bu laboratuvar olmasaydı –2018 yılında oluşturduk burayı– ondan öncesinde paketleme bittikten sonra ana laboratuvara götürdüğümüzde çıkıyordu bunlar ortaya ve 100 ton yem yaptıysanız, müşteriye gitmesi uygun değilse bunu “rework” olarak kullanıyorduk, ham madde olarak kullanıyorduk; o kadar emeğe ve enerjiye yazık. Burası sayesinde onun önüne geçtik.

NEJLA DEMİR (Ağrı) – Bu laboratuvar da pestisit de ölçebiliyor musunuz?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Burası üretim laboratuvarı, ana laboratuvar da pestisit analizi artık yapamıyoruz, yurt dışına gönderiyoruz.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Sindirilebilirlik...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Sindirilebilirlikler daha çok formülasyon aşamasında gözetiliyor, onların hepsi yapıyor.

SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ BÜŞRA KARA – Ben de bir şey sorabilir miyim?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Tabii ki buyurun.

SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ BÜŞRA KARA – Mesela o “Ürün eğer uygun değilse ham madde olarak geri dönüşüme koyuyoruz.” dediniz ya, onun bir zararı olmuyor mu? Sonuçta, burada ürün işleniyor, belli bir aşamaya geliyor ve uygun olmuyor aslında. İmha edilmesi gerekmiyor mu?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Yok, şöyle uygun olmuyor...

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – Boyut olarak...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet, balığa besinsel olarak bir uygunsuzluk değil –ne bileyim– mesela, balık 6 milim yem sipariş verilmiş ama bu yem 7 milim çıkmış; müşterinin çiftliğine uygun değil bu kalite gibi. Ama besinsel herhangi bir şey değil, içerikle alakalı değil. Bunların hepsi gözetiliyor, ayrıca, o da direkt aynı yeme aynı miktarda konulmuyor. Bir formülde yüzde 3–5 civarında çok az miktarda girilerek tüketiliyor yani yemin ana girdisi değil. Sadece ekonomik olarak aynı zamanda onu da içine yedirebilmek için.

SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ BÜŞRA KARA – Yani şöyle: Siz bunu tekrar milim hesabından 6 ve 7'ye bölüştüreceksiniz ya, tekrar en baştaki prosesin en başlangıcına dâhil ettiğiniz zaman tekrar pişiyor, tekrar şey oluyor. Bu sefer besin değerinde bir sıkıntı olmuyor mu?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Tabii, tabii; o yemi tekrar parçalayıp yem yapamazsınız, mümkün değil.

SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ BÜŞRA KARA – Nasıl değiştiriyorsunuz?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – O yem parçalandığında, un kıvamına geldiğinde tekrar yem yapamazsınız. Dediğim gibi, ana formüle, ilk başta bahsettiğimiz formüle her bir ham madde gibi yüzdesel olarak işte, 2, 4 civarında girerek küçük iz miktarda tüketiliyor. Yoksa bir yemi parçaladığımızda yeniden yem olarak çıkaramazsınız.

VEHBİ KOÇ (Trabzon) – “Arada eritiyoruz.” diyorsunuz.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet, aynen öyle.

Bu kurutucu, yemi kuruttuğumuz makine.

Paketleme ünitesi burası, artık üretim bitti, silolardan yemi siparişe göre paketliyoruz fakat bu mavi alan henüz satılamaz çünkü kalite onay vermemiş, buradaki gördüklerinizin kalite onayı yok. Çuvallı yem yaptığımız hat burası, otomatik bir sistem, yabancı marka. Burası ve burası yerli marka. Burada “big bag”leri büyük çuvalla yemleri paketliyoruz.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Yerli marka, yabancı marka ne demek?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Yabancı menşeli, yani burası İtalyan malı, burası Türk malı; o anlamda.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – İşlemi yapan makinelerden bahsediyor.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet, makine ve makinenin imalatçısı; yabancı marka demek istediğim o. Tam otomatik bir sistem. Bunlar yerli, Türk firma tarafından yapılan bir şey, burası da ilaçlı yem hattımız. Bu ikisi normal bir yemi paketlerken burası sadece ilaçlı yem için ayırdığımız bir alan.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – İlaçtan kastınız nedir?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – İlaçtan kastım, yukarıda da bahsetmiştim çiftliğin veterineri belirlediği bir rahatsızlık varsa balıklarda, belirti varsa ona uygun bir reçete yazıyor. Bize talep yazısıyla geliyorlar reçeteleriyle, ilaçlarını da gönderiyorlar ve en kısa zamanda biz onu üretime alıyoruz, temiz bir şekilde yemi üretilip burada da ilaçlamasını yapıp sarı etiketle “ilaçlıdır” ibaresiyle paketleyip en kısa zamanda da sevk ediyoruz. İlaç nedir? Çok net değil veterinerine bağlı ve balığın hastalığına bağlı.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – O paketin içinde homojen dağılım sağlanıyor yani burada.

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Karıştırıcısı var özel, sadece paketleme esnasında ilaç verilmiyor, ilaç veriliyor ve karıştırılıyor. İstenirse sıvı ilaçta verilebiliyor, toz ilaçta verilebiliyor. Dediğim gibi veterinerin yazdığı reçeteye bağlı tamamıyla.

Buradaki yemler, bahsettiğim gibi, satılamaz henüz, kalite onayı gerekiyor. Kalite, sistem üzerinden onay verdiği takdirde sevkiyat ekibimiz fork–liftlerle alıyor ve gri alana, kendi depolama alanlarına getiriyorlar. O alandaki bütün yerler artık siparişe göre satılabilir. Burada da yaklaşık 2.000–2.400 tonluk bir depolama alanımız var.

NAZIM ELMAS (Giresun) – 750 kilo dediği...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet bir tanesi 750, altı üstü 1.500 kilo yapıyor; diğerleri de 25'er kilodan 60 tane, yine 1.500 kilo yapıyor.

PROF. DR. DENİZ ÇOBAN – En çok yaptığımız yem; çupra, levrek, alabalık...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Alabalık diyebiliriz yani 2013'te başladım ben buraya, o zamanlar böyle değildi tablo, o zaman deniz balıkları daha yüksek... Sezonumuzdu hatta, yaz dönemiydi ama yaklaşık son dört senedir durum tersine döndü ve alabalık şu anda en fazla yem yaptığımız balık türü.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Somon...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Somon büyük boy alabalık diyebiliriz somona, porsiyonluk alabalıklar da var.

TBMM MUHABİRİ METİN GÜMÜŞ – İhracat...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – İhracatta yüzde 18–20’lik bir payımız...

TBMM MUHABİRİ METİN GÜMÜŞ – Hangi ülkeler?

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Türki Cumhuriyetler ve işte Dubai, Katar gibi...

TBMM MUHABİRİ METİN GÜMÜŞ – Balık çiftliklerine...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Evet.

TBMM MUHABİRİ METİN GÜMÜŞ – Akvaryum balığı...

ÜRETİM MÜDÜRÜ GÜRCAN TOPÇU – Akvaryum balığı üretmiyoruz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkür ederiz.

Kapanma Saati: 14.45

3 Aralık 2023 Pazar

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.00

BAŞKAN: İsmail Emrah KARAYEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Nazım ELMAS (Giresun)

SÖZCÜ: Barış KARADENİZ (Sinop)

KÂTİP: Hilmi DURGUN (Antalya)

(Toprak Havuz İşletmeciliği/ Muğla)

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Toplantıyı açıyorum.

Buyurun.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Sayın Başkanım, Değerli Komisyon üyeleri, değerli misafirlerimiz; hepiniz hoş geldiniz.

Muğla ili Milas ilçesinde bulunmaktayız. Bölgemizde, Milas bölgesinde toprak havuzculuk sektörü mevcuttur. Üretim izni devam eden 86 adet toprak havuz işletmesi mevcuttur şu an bölgemizde. Bunların yaklaşık 6.000 ton/yıl kapasitesi mevcuttur ancak fiilen üretim yapan 53 adet işletmemiz vardır. Bunların kapasite dağılımı olarak baktığımızda 0–30 ton/yıl arası 35 adet işletmemiz, 31–100 ton/yıl arası 10 adet işletmemiz, 101–250 ton/yıl arası 4 adet, yine, 250 ton ve üzerinde de 4 adet işletmemiz bulunmaktadır. Bu işletmelerde ağırlıklı olarak levrek, çupra ve granyöz balığı yetiştirmekteyiz. Yer altından çıkan tuzlu suyu, artezyen kuyularından çıkan tuzlu suyu elektrik enerjisi kullanarak iş makineleri yardımıyla ortalama olarak 60–70 metre uzunluğu, 2–2,5 metre derinliği bulunan iş makineleri yardımıyla yüzeyde açılmış toprak havuzlara vererek bu üretimi gerçekleştirmekteyiz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – İzolasyon malzemesi falan kullanılıyor mu?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Hayır, kesinlikle.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Sadece çukur açılırsınız?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Evet. İş makineleri projelendirme aşamasından sonra o projeye göre Tarım Orman Bakanlığı il müdürlüklerimizden, Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüzden almış olduğumuz izinlerden sonra...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Şey için diyorum: Killi mi toprak?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Tabii...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Geçirgen değil.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Geçirgenlik de var Sayın Başkanım ama çok fazla bir geçirgenliğimiz yok. Bölgemizin yapısı zaten o şekilde yani herhangi bir izolasyon ya da bir kaplamaya ihtiyaç duymadan, doğal olarak balıkların direkt toprakla temasını sağlayabiliyoruz ve yer altından çıkan kullandığımız tuzlu suyu da yaz-kış olarak 18–18,5 derece bir sıcaklığı var. Bölgede tuzluluk oranları binde 10’lar

ile binde 35’ler arasında farklılık göstermektedir ama su sıcaklığı yıl boyunca, on iki ay boyunca, tüm mevsimler boyunca sabittir; bu da üretim aşamasında bizim için bir avantajdır. Bölgemizde bulunan bu tuzlu suyu bu şekilde yapılan bir üretim şekli olarak değerlendirmek bizim için çok büyük bir avantajdır.

Bahsettiğim üretim kapasiteleri dağılımından da söz etmek istersem; işletmelerimizin yüzde 80–85’i küçük aile işletmeleridir, bu da istihdam sorununa, köyden kente göçme yani göç konusunda büyük bir avantaj sağlamaktadır. Kişilerimiz, ailelerimiz kendi kendini istihdam edebilmektedirler. Ancak, küçük aile işletmelerinin bu konuda bazen sıkıntı yaşadıkları uygulamalar olabiliyor; finansman konusunda, daha önceki Meclis toplantılarında sunmuş olduğum, raporlarda da belirttiğim çevre danışmanlığı hizmeti alma konusunda, su tahlillerinin yapılması konusundaki maliyetler bu küçük işletmelerin altından kalkamayacağı maliyetler. Bu konuda size daha önce sunmuş olduğum raporlarda bu işletmelerin gelir ve gider tablolarını, ne kadar bir mali bütçeye sahip olduklarını, bu bahsetmiş olduğumuz giderlerin ne kadar bize bir yük getirdiğini belirttim yine de size bu raporları tekrardan sunacağım.

Üretim periyodundan bahsetmek isterim biraz. Levrek ve çupra balığı bölgemizde yaklaşık on altı ay ile on sekiz ay çerçevesinde porsiyonluk boya ya da 500 gr civarındaki bir boya ulaşır. Bu, granyöz balığında biraz daha farklıdır. Granyöz balığı uygun şartlar sağlandığında yaklaşık on iki aylık bir süreçte 800 gr civarına ulaşabilen bir balıktır.

Balık sağlığı açısından da birkaç şey söylemek istiyorum. Balık sağlığı olarak toprak havuzlarda dış etkenlerden korunaklılık biraz daha fazladır; hem kullanmış olduğumuz sudan dolayı hem de havuzlarımızın bağımsız olmasından dolayı. Genelde uygun şartlar sağlandığı sürece ve dikkatli bir takip yapıldığı sürece biz zayıtsız olarak havuzlarımıza koymuş olduğumuz balıkları hasat etme şansımız çok yüksektir. Ayrıyeten, bu konuda da... Yani şöyle kısaca toparlamak istersek, üretimimiz bölgemizin ekonomisine çok büyük katkı sağlamaktadır; bu konuda sizlere sunmuş olduğumuz raporlarda kısaca sorunlarımızdan da bahsettim. Şunu da eklemek istiyorum: Bizim bir birliğimiz var –aynı zamanda ben bu birliğin birlik Başkanayım– bu üreticilerimizin dâhil olduğu bir birlik; bu birliğimizin şu anda burada bir arazisi var kendi imkânlarıyla satın almış olduğumuz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Şuradakiler...

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Evet, ilerdeki Sayın Vekilim. Bunun üzerinde yapı inşaat ruhsatları, balık paketleme ve soğuk hava tesisi olarak tüm izinleri alındı ancak mali olarak, mali açıdan birlik üyeleri olarak buna ulaşamıyoruz, finansmanına ulaşamıyoruz. Şöyle diyeyim: Bir bankadan kredi almak istediğimiz zaman –bu benim veya bir başkasının olması önemli değil– birlik yöneticilerinin şahsi kefaleti isteniyor, bu da bizim elimizi kolumuzu bağlıyor ya da herhangi bir Avrupa fonlarından ya da destekleme programlarından olacak olan...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – IPARD vesaire olmuyor mu?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – IPARD bu sene dâhil olacak, gelecek sayın vekilim, orada daha avantajlı bir destekleme modeli olacağını düşünüyoruz; şartlarına göre müracaatımızı gerçek gerçekleştireceğiz.

Biraz da Sayın Mustafa Kaçar Abimden sorunlarımızla ilgili...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Mustafa Bey, buyurun. Kendinizi tanıtırsanız, kayıtlara doğru girsin.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Ben Mustafa Kaçar. Üreticiyim, şimdi geçmişlerden, şunlardan bunlardan bahsediyorum. Sıkıntılarımız büyüktür, bayağı epey bir sıkıntılar çektiğimiz yani örneğin bir dönem birlik başkanlığını ben de üstlendim, bir dönem ben de yaptım zamanında. Şimdi maliyetli, gerçekten çok maliyetli, yemin torbası kilosu 1,5 dolar,

1 kilo 400 gramla 1 kilo 600 gram arasında bir gider oluyor 1 kilo balığa karşılık yem gideri oluyor; buna bütçe yetiştiriyor. Şimdi şey istiyoruz, genelde Ziraat Bankasından sübvansiyonlu kredi, destek istiyoruz; bunlar bir süredir, 2017’den itibaren kısıtlandı. Neden kısıtlandı? Onu da bilemiyoruz. Özel bankaya itildik, bir zaman, birçok zaman özel bankayla çok yüksek faizlerle çalıştık. Örneğin ben bu yıl 2 milyon 400 bin lira gibi bir kredi kullanabildim, 100 ton kapasite, kendi şahsıma olan. Bunlar oğullarımın çiftliği 145 ton kapasiteli, kendi çiftliğim 100 ton kapasiteli alt tarafta, 2 milyar 400 milyon kredi kullanabildim. Çiftliğimin aylık gideri zaten 5 milyon.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Aylık gideri 5 milyon.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Mustafa Bey’in bahsetmiş olduğu çiftliğin üretim kapasitesi biraz yüksek yani 29 ton yıllık bir işletmeden bahsetmiyoruz.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Hayır, değil. 100 ton kapasiteli, 100 ton üzeri.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – O sebepten dolayı.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Burası 145 ton.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Kaç eleman çalışıyor?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Şu an benimkimle beraber, oğullarımla 7 sigortalı elemanımız var, 2 de oğlanlar var; 9 kişi çalışıyor. Ben dışarıdan takip ediyorum sadece.

Demek istediğim verdikleri 2 milyar 400 milyon para bizim 15 günlük, 2 milyar 400 milyon da oğlanlar aldı, 15 günde o, 1 aylık; geri kalanı kendi bütçemizden, yetmediği yerde özel bankaya gidiyoruz. Özel bankalar da yüzde 50’den aşağı kredi yok şu an. Şimdi, güneş enerjisi kuralım diye düşündük çatıların üzerine, daha yeni, 2 milyon TL özel bankadan kredi almak mecburiyetinde kaldım ki elektrik pahalılaşır, kendi enerjimizin hiç değilse bir kısmına...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Aylık enerji maliyetiniz nedir?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Aylık enerji maliyetim, oradaki 55 kilovatsaatlık bir enerji kurabildik kendi imkânlarımızla, o 50 bin TL civarına geliyor. Buraya ne kadar geldiğini...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Elektrik faturası ne kadar geliyor aylık?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Burası herhâlde 130 bin lira civarında geliyor.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MAKSUT YILMAZ – Bu bir tanesinin benim, 80 milyar kusur. Bir tane daha var.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Şöyle, 1 kilogram balık üretme maliyetinizdeki elektriğin oranı 35 TL civarındadır şu anda.

Elektrik maliyetleri...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MAKSUT YILMAZ – Bu ayın 12’sinde yatacak bu ayın 12’sinde yatmazsa hemen adam mesaj atıyor “Elektriği kesmeye geliyoruz.” diyor. Bulacaksın, getireceksin, ne yapacaksın bunu yatracaksın.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Enerji maliyeti ve yem maliyeti var.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Evet.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Bizim en büyük maliyetlerimiz enerji ve yem; en büyüğü yem. Yani yemin yanında enerji biraz daha hafif kalıyor doğrusu ama biz elektrikten biraz kurtaralım. Zaten enerjimiz, doğal gazımız yurt dışından geliyor ya, bize imkân versinler aslında, artı bir de benim 100 kw harcamam var, ben istiyorum ki 300 kw üreteyim, bunun 200 kw’sını emanet vereyim, sonra alayım ama o da engelleniyor, o da engelleniyor bize. Ya, beni bırakın, salsın beni ben üreteyim. Ben devletin sırtına omur olmaktan çıkayım.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Ya, şöyle bir parantez açsak doğru olur mu Mustafa abi? Yani biz enerjimizi satmak istemiyoruz.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Yok, kendi ihtiyacımız.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Sadece ihtiyacımız kadar kurulu güce sahip olalım.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Mahsuplaşalım.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Mahsuplaşalım, fazlası varsa bizden hibe olsun.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Yani fazlası olsa da devletimizin sistemine gitsin.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Fazlası da hibe olsun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Burada bir balık hali olmadığı için balık burada İzmir’de satılıyor. Atıyorum, şu balık 100 liraya satılıyorsa, tekrar buraya 200 liraya geliyor.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Evet.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bu sefer burada buradaki arkadaşlarımızın ihmali, aslında bu bölgeye doğru bir protokol yapılırsa, balık hali, Bodrum da buradan alacak, işte, bu bölge buradan alacak ama buradan satılan İzmir’de, Bodrum da İzmir’den alıyor.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Şimdi, Vekilim, genelde bizim türümüz bir 2 tür olduğu için, 2–3 türümüz var mesela ama Bodrum’daki ihtiyaç sahibi 8–10 istiyor onun için mecburiyetten İzmir’e gidiyor, bizim balık da orada olmuş oluyor ve oradan ikisini bir toparlayıp geliyor.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Hal ya da biraz önce bahsetmiş olduğumuz birliğin sahip olacağı ya da üreteceğiniz...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Onu aşmak imkânı biraz zor.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Soğuk hava deposu ve paketlenme tesisi olursa bahsetmiş olduğum o kalibre sorunun zaten otomatikman zaten çözülmüş oluruz. İzmir’e balığın gitmesinin önüne geçeriz, buradan direkt Bodrum ya da sahil beldelerine pazarlayabiliriz.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Şimdi, yeni yeni zaten civar etrafa kendimiz nakil yapmaya başladık. Yani buzumuzu falan koyduk, soğuk hava falan derken yavaş yavaş ilerliyoruz yani adım adım gidiyoruz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Bu araziyi devletten mi kiralyorsunuz siz?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Yok, kendi mülkiyetim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Ha, mülkünüz tamam.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Kaç yıldır yapıyorsunuz bunu?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Ben 2002 yılında başladım.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Yirmi yıl.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Bu üretim sisteminin –yeri gelmişken onu da söyleyeyim– şöyle bir avantajı var: Bahsetmiş olduğumuz 30 tonluk bir işletme 7–8 dönüm bir arazide kurulabilir ve bir aile işler düzgün giderse bu işletmeden geçinebilir. Ancak 7–8 dönüm bir arazide buğday ekerek, pamuk ekerek geçinemezsiniz.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Hiçbir şey yapamazsın.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Yani ailenize bakamazsınız, öyle bir avantajı da var bu sistemin.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Yılda biz 300 ton, 350 ton civarında bir ürün üretiyoruz. Şimdi, bu ne kadarlık bir arazide üretiyoruz? Bu çiftlik 20 dönüm üzerine kurulu, diğer çiftlik de 20 dönümün üzerine kurulu. Yani 40 dönümlük arazide biz 300–350 ton civarında balık üretiyoruz.

Şimdi, şöyle bir şey de var, yani aslında şikâyet gibi bir şey olacak ama benim kapasitem 145 ton, örneğin 500 ton üretmek istiyorum, 1.000 ton üretmek istiyorum ben ama...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Ne mani var?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – İşte, ekonomik...

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Yatırım maliyeti ne?

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – İşletme maliyeti var.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Evet, yatırım...

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Hem de kapasite artırımı gerekiyor.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Yatırım maliyetleri o kadar yüksek değil. Esas...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – İşletme.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Evet, işletme maliyetleri çok yüksek, biz de elektrikten bahsediyoruz onda da.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Bu bölgede üreticiye elektrikle ilgili bir sübvansе sağlansa bölgesel anlamda toprak havuzlara o zaman...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Önceden bizim şeylerimiz ticariydi. Onu Yavuz Demir sağ olsun bastırıırken bastırıırken...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Elektrik aboneliği ticariydi daha yüksekti.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Ticariydi, evet, onu tarımsal çevirtibildi sağ olsun, bin kere Allah razı olsun. Ama şu an biz yani özel olarak zevki alem için harcamıyoruz böyle. Biz üretmek için, katkıda bulunmak için harcıyoruz. Yani bir şeyler yapılması yani.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Maşallah çok güzel şeyler yapıyorsunuz.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MAKSUT YILMAZ – Şimdi, Vekilim, Ziraat Bankası misal, ben kullandım. Bana beş aylık bir 500 milyon bir elektrik parası verdi ama az, biraz daha yükselmesi lazım. Mesela, ben, şu anda, ayda 150–200 milyar elektrik parası ödüyorum, Ziraat Bankası bana beş ay için 500 milyon para verdi yani bu rakamın biraz daha yüksek olması bizim için daha iyi olur. Elektriğe zam geldi...

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Kredi limitlerinin üretim kapasiteleriyle doğru orantılı olarak bir dengeye ulaştırılması.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MAKSUT YILMAZ – Yani, ha, şimdi ben 500 milyarımı kullandım beş ay sonra ödeyeceğim 500 milyar onun faizi yok, onda faiz yok ama beş ay sonra tekrar bir daha müracaat edeceğim –tabii Ziraat Bankası çalışma yapıyor– çıkarsa yine kullanacağım ama çıkarsa biraz bunu yükseltelim hem aylığını yükseltelim hem rakamları.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Önemli yani oradaki işletmeler için.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – O “500 bin” dediği 1 milyon olsun. Yani o beş ay boyunca...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Bize ekonomik olarak destek çıktığı sürece biz üreteceğiz, bu şekilde kalmayacağız, büyümek istiyoruz, büyütelim istiyoruz, arazimizi genişletelim istiyoruz ama karşı taraftaki arazi de benim, arada bir eski doğal çay yatağı var engelliyor, karşı tarafa geçemiyorum. Doğal bir çay yatağı var 3 metre genişliğinde, prosedür tutmuyor, parsel ayrı.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Tapu özelliklerinden dolayıdır...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Tapu özelliği. Ben gitmek istiyorum karşı tarafıma, arazi kendimin karşı tarafında ama gidemiyorum, büyüyemiyorum, artı, trafomuz şu arazinin köşesinde voltaj yetmiyor bana. Alt tarafta hiçbir tane çiftlik yok, götürmüşler trafuyu oraya koymuşlar zamanın şeyleri. Aslında, bir tane şöyle trafo bana rahat rahat kullansam.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Onu yaparız, buradaki enerji şirketinin ismi ne?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – AYDEM.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Çok büyük problem var dağıtım şirketinde.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Ama biz Kayseri’de çok rahat yapıyoruz. Özellikle...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Tam şuradan buraya geliş 650 metre.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Şimdi, Mustafa abi, şimdi... Elektrik şirketinden kaynaklanan sizin cihazlarınızda bir arıza oldu mu onu...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Onu tazmin edecek, aynen.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Onun için yapmaları kendilerinin menfaatine.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Günlük 3–4 tane şu çarkların motorlarını yakıyoruz biz günlük. Bizim voltaj düşük 440’a çıkardılar oranın voltajını mesafe uzak 650 metre benim trafoya girene kadar. Buradan geçiyor bir tane hat verseler şuraya bize. Bunlar bizim için sorun, sorunlarımız çok.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Pazar bulma sorunuz var mı?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Yok, pazarda bir sıkıntımız yok. İç piyasada talep var.

NAZIM ELMAS (Giresun) – İç piyasaya mı veriyorsunuz?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – İç piyasa. Şimdi, biz ihracata gittiğimiz zaman zaten bu balık bir defa gittiği zaman peşinden yetiştiremeyiz. Yetiştiremeyeceği için bunu Tolga Bey daha iyi bilir az önce Tolga Bey vardı...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Çok mu güzel balık?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Şimdi denizdeki üretim mi?

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – İnsanların sevdiği...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Şimdi granyöz özellikle bak granyöz yurt dışına gidip gelen arkadaşlardan örneğin yurt dışına bir İtalya'nın bir tezgahında çupra, levrek 13 euroyken, granyöz 17 euro. Burada tersine, Türkiye'de tersine. Atıyorum o 17 euroyken bizimki 13 euro granyöz Türkiye'de; biraz terslik var orada. Bizim balık doğadakininden de biraz daha şey düşüyor kilolu düşüyor –ki Avrupa'nın arayıp bulamadığı balık– ama bu bir şeyimiz bizim yetiştirmez oraya başlarsak biz yetiştiremeyiz.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Şöyle: Pazarlama sistemini kurabilirsek eğer...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Olur ama tek bir yere olur.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Üretim kapasitelerinin artırılması konusunda gerekli çalışmaları yapar ihracatın önü açılırsa eğer bunu yapabiliriz.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Aynen.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Burada da şu yolu izlememiz gerekir diye düşünüyorum: Yer altı sularının kullanımı bu yer altı sularının kapasitesi hakkında bir araştırma yapılması ve bir çalışma yapılması gerekmekte. Yer altı sularının kapasitesi mümkün ise müsaade ediyorsa zaten çok rahat işte Mustafa Beyin üretim kapasitesi Maksut Beyin üretim kapasitesi çok rahat olarak artırılabilir ve ihracatın önü açılmış olur.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Evet.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Burada bir de yetişmiş eleman konusunda birkaç şey eklemek istiyorum: Bizim bölgemizde Muğla'da Milas'ta bu balıkçılık çok yoğun olarak yapılmakta. Teknik liseler olarak eğitim programlarının hazırlanması, açılması bölgeye çok büyük katkı verir diye düşünüyorum. Teknik eleman olarak meslek yüksekokullarının kurulması şu ürünleri konusunda. Aslına bakarsanız Bakanlığın kurulması, bu, çok önemli bence çünkü biz bazı noktalarda resmî işlemlerimizde problemlerimizi çözmek ya da işlerimizi yaptırmak konusunda birçok farklı Bakanlığa ve kuruma başvurmak zorunda kalıyoruz. Bu sıkıntıların anlatılmasında, ifade edilmesinde büyük problemler yaşıyor, Çevre Bakanlığında yerine göre anlatmakta, ifade etmekte zorlanıyoruz ya da bir başka genel müdürlükte. Eğer bir Bakanlığımız olursa, tek çatı altında toplanırsa bu bahsetmiş olduğumuz sorunların birçoğu çok daha kolay çözüme ulaşır diye düşünüyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Turizm Bakanlığıyla bir işiniz var mı? Set alanı vesaire.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Yok, benim bilgim dâhilinde yok.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Denizlerde var.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Bizim bir de az önce Başkanımız anlattı da bu atık su olayında su ölçümleri falan yani bunu her ay... Örneğin buradan benim kanala boşaldı, 50 metre alt tarafında tertemiz su, içilebilecek şekilde berrak bir su ki bu körfeze varana kadar kaç kilometre gidiyor, olduğu gibi, tamamen dinleniyor zaten.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Şöyle zaten onları hem rapor olarak ilettik hem ben sözlü olarak tutanaklara geçti.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Ağır geliyor bize.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Biraz daha seyrek yapılısın.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Yılda bir yapılısın da olur yani hiçbir şeysi yok yani bunun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Analizleri mi diyorsun?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Analizler tabii canım.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Analizler yılda bir değil de analiz ücretlerinin düşmesi daha mantıklı çünkü analizler gerekli bir şey ama fiyatlar düşerse vatandaş rahatlıkla analizini yapabilir.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Buradaki sistemde şöyle bir sıkıntı var. Örnek verelim, bir çimento fabrikasının bu konularda izlemeye tabi olduğu koşullar ve prosedürlerle, aynı koşullara, prosedürlere benim 29 tonluk işletmem de dâhil; bir fabrika için o ücretler çok bir önem teşkil etmeyebilir ama bir küçük aile işletmesi için ya da onun üzerindeki bir 100 tonluk işletme için önemli bir rakam teşkil ediyor.

Ayrıyeten, bir parantez daha, bahsetmiş olduğumuz küçük aile işletmelerinin bütün aile bireyleri olarak, eşi, oğlu, kızı yemlemesini kendi yapar, balık bakımını kendi yapar yani butik bir işletme tarzında, yemi verimli kullanır, enerjiyi verimli kullanır; su kalitesine, balık sağlığına yüksek oranda dikkat eder çünkü dikkat etmezse zaten kendisi zarar görecektir, bir de işletme maliyetleri yüksek olduğu için kâr oranımız düşük ama ciro yükselince o bizim ailemizin geçimine bir katkısı oluyor ama zarar ettiğimiz zaman ciro çok yüksek, sermayeden büyük zarar ederiz; böyle dikkatli bir sistemde biz bu üretimi gerçekleştiriyoruz sayın Komisyon üyelerimiz.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Vekilim, biz İzmir haline veriyoruz yazın. Biz 2,5 kiloluk levrek üretiyoruz biz. Bizden alıyor İzmir hâli, gidiyor, Çeşme'ye, İstanbul'a diyor ki: "Deniz, açık doğa balığı, olta balığı." Bak, "toprak havuz" demiyor, "Açık deniz balığı, olta balığı" diye daha pahalıya satıyor yani 2 liralık balığı 5 liraya satıyor. Vatandaş da diyor ki: "Ya, doğa balığı, deniz balığı daha güzel diyor ama bizim balık daha lezzetli. Adam bilmiyor onu, diyor ki: "Allah Allah, bu balık çok lezzetliymiş ya" Şimdi yazın genelinde büyük levrek satılır yani 2 kiloluk, 1,5 kiloluk levrek, her türlü vardır yani üç yıllık dört yıllık levrek vardır elimizde.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sizin birliğin kaç üyesi var?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – 156 tane vekilim.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – 156 tane, şimdi kaç tane kaldı?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Benim birlik dönemimdeyken 156 üyem vardı, şu an 86 tane işletme ruhsatı devam eden, 53 tane de faaliyette...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Çoğu kişi kapattı, battı.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Pandemi sonrası mı yavaşladı biraz?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Evet.

Daha açığını konuşalım, daha açığını konuşalım, Ziraat Bankasına ödemelerini yaptılar, geri alamadılar.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MAKSUT YILMAZ – Vekilim, Ziraat Bankasının biraz da şu şeylerini uzattık, kredi 12 ay değil de 18, 24 ay gibi olsa daha iyi olur bizim için.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – 18 ay olsun.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – 18 zaten.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Neyi diyorsunuz?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Vade sürelerinden bahsediyoruz.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Sübvansiyonundan mı?

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Evet.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – İşletme kredisi o duruma göre ya 16 ay, 18 ay, 12 ay yapıyorlar.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MAKSUT YILMAZ – Ama işte bunun biraz daha yükselmesini istiyoruz. 24 ay olsun.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Daha Türkçesi özel bankadan bizi alsınlar. Özel bankadan bizi alsınlar ya.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Kamu kurumuyla çalışmak bizim için her zaman avantajdır, kamu bankalarımızla beraber hareket ettiğimizde kârlılığımız yükseliyor, bahsetmiş olduğumuz tesislerimizin ayak kalma şansı çok daha yüksektir.

Sayın Komisyon üyeleri, sayın vekillerimiz; sizlerin cevaplayabileceğimiz soruları varsa duymak isteriz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Var mı sorusu olan?

NAZIM ELMAS (Giresun) – Yemleri nereden temin ediyorsunuz?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Yemleri biraz önce gitmiş olduğumuz yem fabrikası gibi fabrikalardan; Kılıç'tan, Sürsan'dan alıyoruz.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Özel fabrikalardan.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Yem demişken örneğin, yani 2-3 arkadaş birleştirip banka bize bir yem desteği, fabrika desteği verse de...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Birlik olarak fabrika kurma potansiyeli yüksek...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Evet, evet var ama...

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Şöyle, birlik olarak kredi almada sıkıntılarımız var. Biraz önce bahsetmiştim ya, birlik olarak kredi almadaki o sıkıntıları çözebilirsek...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Biz fabrikamızı, kendi yem fabrikamızı kurmuş olsak yani...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Sadece kendinize yetecek kadar üretim yapabilirse...

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Evet, evet, biz dışarı satmayız, kendi ihtiyacımızı üretiriz.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Buralarda müsait araziler alanlar...

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – Var, var, Birliğin arazisi var Vekilim.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Alanlar varsa, o arazilere siz yem fabrikasının hammaddesini üretmeye çalışın. Herkes fabrika yapmasın.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Hangisini üreteceğiz Vekilim?

NAZIM ELMAS (Giresun) – Herkes fabrikayı neyle yapacak?

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Hangi maddeyi üreteceğiz?

NAZIM ELMAS (Giresun) – Soya.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ ÜRETİCİLERİ VE YETİŞTİRİCİLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMET TOĞUÇ – O zaman çok fazla sizleri yormadan Sayın Başkanım, müsaadesiyle ayağınıza sağlık, çok teşekkür ederiz.

TOPRAK HAVUZ BALIKÇILIĞI ÜRETİCİSİ MUSTAFA KAÇAR – Valla, sağ olun vekillerim, Allah razı olsun ama bizim elimizden tutun, gözünüzü seveyim. Bizi kaybetmeyin, biz batmayalım, biz batarsak kötü oluruz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ederiz.

Kapanma Saati:16.24

3 Aralık 2023 Pazar
DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.13

BAŞKAN: İsmail Emrah KARAYEL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Nazım ELMAS (Giresun)

SÖZCÜ: Barış KARADENİZ (Sinop)

KÂTİP: Hilmi DURGUN (Antalya)

(İstişare Toplantısı, Otel Toplantı Salonu/Muğla)

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Değerli milletvekillerimiz, su ürünleri sektörünün kıymetli temsilcileri, paydaşlarımız, il müdürlüklerimizin kıymetli temsilcileri; balıkçılık ve su ürünlerinin sorunlarının araştırılmasıyla ilgili kurulmuş olan Meclis Araştırma Komisyonumuz, bu hafta İzmir ve Muğla’da gerçekleştirdiği çalışmalar kapsamında bugün sabahdan bu yana saha çalışmalarımızı gerçekleştirdi, birçok paydaşımızla birlikte bu çalışmalarımızı gerçekleştirdik; bu çalışmalar sırasında da uzun uzun konu hakkında görüşme fırsatımız oldu ama özellikle kayıtlara bir daha girmesi açısından, Meclis tutanaklarında tam olarak yer alması açısından bu konuştuğumuz konuları mümkün olan en hızlı şekilde bir kez daha sizden dinlemek istiyoruz. Malumunuz, bizim uçağımız olması hasebiyle ve uçak öncesinde de akşam yemeği olması hasebiyle bir buçuk saatlik bir süre öngördük toplantımızla ilgili. Dolayısıyla, bu süre içerisinde tamamlanacak şekilde sizlere söz verelim, sizleri dinleyelim öncelikle, daha sonrasında da sizin söyleyecekleriniz bittiğinde milletvekillerimizin konu hakkındaki görüşleri, soruları varsa onları alıp toplantımızı tamamlayalım istiyoruz.

Sadece sorunların tespiti değil, eğer mümkünse çözüm önerilerinizi de özellikle söylemenizi istiyoruz; sahadaki kişiler olarak, sorunları yaşayan kişiler olarak sizin açınızdan nasıl çözülebileceğini bilmek bizim Komisyonumuza yol gösterilmesi açısından son derece kıymetli. Bunu bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Toplantımız hayırlara vesile olsun diyorum.

Böylece, sağdan veya soldan ilk söz almak isteyen kim olursa onunla başlayabiliriz.

Başlamadan önce kendinizi de tanıttin. Tekrarlayayım: Tam tutanak tutuluyor, söylediklerinizin, ifade ettiklerinizin hepsi Meclis kayıtlarına giriyor söylediğiniz şekliyle. Dolayısıyla, lütfen rahat rahat en uygun şekilde nasıl biliyorsanız öylece ifade edin, kayıtlara, Meclis kayıtlarına girsin, biz de onları daha sonra tekrar bir değerlendirip raporumuza dercedeceğiz inşallah.

Buyurun.

SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKAN YARDIMCISI İHSAN BOZAN - Ben, önce önünüze sunmuş olduğumuz dosyada da var olan sektörümüz hakkında kısa kısa birkaç bilgi verdikten sonra belli başlı sorunlar hakkında kendimizce bir şeyler ifade etmeye çalışacağım.

Öncelikle, değerli vakitleriniz ayırdığınız, bu tatil gününde bizleri ziyaret ettiğiniz, sorunları yerinde görmek için mücadele ettiğiniz için çok teşekkür ediyorum.

Tabii, önce bizim sektörümüz çok yakın bilinen bir sektör değil. Tabii, bir şeyi görmeden hayal etmek, onun hakkında fikir sahibi olmak çok da kolay değil, onun için, bu ziyaretin, saha ziyaretinin çok önemli olduğunu düşünüyorum, tekrar teşekkür ediyorum.

Muğla, bilindiği üzere, kültür balıkçılığının başkenti. Türkiye’de yaklaşık 700 bin ton civarında olduğu tahmin edilen yıllık su ürünleri rekoltesinin ortalama 480 bin tonunun -2022 yılı ve üzerine göre- kültür yoluyla elde edildiğini düşünürsek yani kültür balıkçılığıyla elde edilen su ürünleri hasadı, toplam hasadın aşağı yukarı yüzde 65’lerine ulaşmış vaziyette. Bahsetmiş olduğumuz 480 bin tonun içerisinde yaklaşık 300 bin ton civarında çipura-levrek üretildiğini düşünürsek, Muğlalı üreticilerimizin zaten Türkiye’nin değişik vilayetlerinde üretim yaptıklarını da değerlendirsek aslında Türkiye’deki su ürünleri üretiminin büyük bir çoğunluğunu Muğla, bizim derneğimizin üyesi olan firmalar gerçekleştireyorlar.

Bizim bu bölgede, Güllük Körfezi’nde 1980’li yıllarda başlayan üretim, birkaç defa turizmle ve diğer sektörlerle yer paylaşımı konusunda yaşanan sorunlar nedeniyle 2 defa yer değiştirdi, şu an itibarıyla da 2008’de belirlenen kriterler yani en yakın kara noktasından 1,1 kilometre uzak olacak, 30 metreden daha derin olacak, 0,1 metre/saniyeden daha yüksek akıntı hızına sahip olan alanlarda olacak. Bu taşınma, bu minvalde 2008-2009 yıllarında yapıldı. Şu an derneğimize üye firmalar Güllük Körfezi’nde üretim yapıyor yani bu bölgede, Muğla sınırları içerisinde Güllük Körfezi’nde 2 ÇED bölgesinde; Milas ve Bodrum diye adlandırılan 2 bölgede toplu ÇED yapıldı, burada, 89 bin ton üretim yapılıyor. Türkiye’nin su ürünleri ihracatının yaklaşık 1 milyar 700 milyon dolar civarında olacağı düşünüldüğünde, yaklaşık yüzde 50’si de Muğla’dan gerçekleştiriliyor. Dolayısıyla, Muğla’nın sektör için bir başkent olması deyimini de bu nedenle ifade ettim.

Tabii, su ürünleri sektörünün bugüne kadar en büyük problemi, çevreyle ilişkileri konusunda birtakım önyargılar dolayısıyla aleyhte yapılmış olan -bize göre- kara propaganda. 2008 yılından bugüne kadar denizleri kullanarak yapılan üretimin yaratmış olduğu kirliliğin denetlendiği yani bir izleme prosedürünün olduğu tek sektör su ürünleri sektörü. Bu minvalde, her sene mayıs ayında suyun değişik katmanlarından ve denizin dibindeki çamurdan, “bentik” dediğimiz çamurdan Çevre Bakanlığının görevlendirmiş olduğu akredite laboratuvarları tarafından numuneler alınıyor, bu numuneler çeşitli analizlere tabi tutuluyor, genel kriteri de üniversite tarafından Bakanlığa rapor hazırlanıyor. Altını çizerek belirtmek gerekirse... Tabii, burada “triks” diye adlandırılan bir değer var; bu, 4’ün altında ise ortamda herhangi bir kirlilik olmadığı, 4 ile 5 arasındaysa bu değer kirlenmeye müsait olduğu, takip edilmesi gerektiği; 5 ile 6 arasındaysa kirlilik başladı, üretimi azaltın; 6’nın üzerindeyse ötrofike olmuş bir ortamdasınız; kriter bunu söylüyor. 1986 yılından bu yana üretim yapılan, 2009’dan bu yana da tam kapasiteyle üretim yapılan Güllük Körfezi’nde bugüne kadar 4’ün üzerinde herhangi bir triks değerine rastlanılmadı. Sizlere takdim etmiş olduğumuz dosyada, bilgi notunda da bu konuda yapılmış bazı çalışmalara ait raporları örnek olması açısından koyduk.

Tabii, işletmelerimiz 2008’deki taşınma sürecinde 2004-2012 yılları arasında devletimiz tarafından doğrudan destek kapsamına alındı. O kaynakları da değerlendirerek son derece modernize, bugün de sahada, yerinde görmüş olduğunuz gibi. Bugün, karşımıza hep dünyanın en modern balık üreticisi ülke olarak karşımıza çıkarılan Norveç teknolojisinden çok daha aşağıda kalır bir noktada değiliz, hatta yer yer onlardan daha iyi olduğumuz söylenebilir. Bu vesileyle, hem buna sebep olan yatırımcılarımızı hem de emekleriyle sektörü bir araya getiren başta su ürünleri mühendisleri olmak üzere değerli çalışanlarımıza da teşekkür etmeyi bir borç biliyoruz.

Bizim, tabii, sektörümüzün son derece modern işleme tesisleri var -bugün bir tanesini ziyaret ettiniz- bu işleme tesislerinde 69 ülkeye; özellikle Avrupa, Amerika, İngiltere gibi gelişmiş ülkelere 1’den çok daha fazla yani yaklaşık, herhâlde 10’a yakın kalite sertifikasıyla ihraç edebildiğimiz nadir hayvansal ürün ürettiğimizi de özellikle belirtmek isteriz.

Sektör firmalarının neredeyse tamamı tam entegre firmalardır yani biz anaç balıktan yumurtayı, yumurtadan yavru balığı, oradan yetiştirme safhasını, yem üretimini, hatta ambalaj malzemesinin üretimine kadar, müşteriye ulaştırdığımız safhaya kadar tam entegre üretim modeli benimsemişiz. Bu da üretimin kontrollü ve kaliteli olmasının, özellikle Avrupalı müşterilerin taleplerini karşılamasının önemli bir vesilesi.

Ben kısa kısa sektörün sorunları ve bizim önerilerimizi dile getirmek istiyorum şimdi. Demin de ifade ettiğim gibi, sektör, zamanında turizm alanlarına çok yakın sahalarda konuşlandırıldığı için bu çıkar çatışmasına yol açtı, sürekli de bir antipropaganda yapıldı. Bugün, otuz yıl sonra bile bazı basın organlarında asılsız haberler, otuz yıl önceki kafes görüntüleri, o iptidai tesislerin görüntüleriyle sektör hakkında antipropaganda yapılıyor. Bugün bir restorana gittiğiniz zaman garson balıkları sayarken “Kültür balığı da var ama size lagos tavsiye ediyorum.” falan gibi söylemlerde bulunuyor. Aslında, bakarsanız -hep altını çizerek vurguladığımız- tükettiğimiz bütün besin organları aslında kültür ürünü. Yalnız, doğadan balık yakalanabiliyor yani “Doğadan keçi yakalayayım.” veya “Dana yakalayayım.” diyen yok veya doğadaki yabancı otları toplayıp da yiyen herhâlde... Çok eskiden vardı bizim köyde ama şu anda pek yok. Yani biz tamamen doğayı taklit ediyoruz, bunu bugüne kadar tam anlatamadık.

Gezimiz esnasında da söyledim, dünyada, demin de örnek verdiğimiz Norveç, Norge vasıtasıyla Norveç Hükûmetinin desteğiyle yıllık yaklaşık 50 milyon dolarlık bir tanıtım bütçesiyle somonu bir yere getirdi. Onun için, gündüz kuşağı programlarına baktığınız zaman kerameti kendinden menkul kıymetli uzmanlarımız “Balık yiyin.” diye tavsiye ederken özellikle Norveç somonunu tavsiye ediyor, Türk somonu Norveç somonundan çok daha kaliteli, besin değeri ve Omega 3 yağ asitleri açısından çok daha üst düzey performansa sahip ancak bizim bunu anlatmamız için Bakanlığımız üç yıl önce yanlış hatırlamıyorsa doğrudan destek bütçesinden bir miktarını bizim su ürünleri merkez birliğimize aktardı, bu da 1,5 ila 2 milyon lira civarında sektör üzerine bir miktar ekleme yaptı, bununla bir tüketim komisyonu oluşturduk. Komisyonunda Tarım Bakanlığımızın değerli bürokratlarıyla beraber merkez birliğinin yönetim kurulundan arkadaşlarımız var. Çok başarılı olduğumuz söylenemez çünkü kaynak yeterli değil. Öncelikle bu kaynağın artırılması, mesela dünyada ortalama 22 kilo civarında Avrupa birliğinde kişi başına balık tüketimi var. Mesela Japonya’da 95 kilo, dünyanın genel ortalaması 14 kilo, Türkiye’de 6 kilo deniliyor ama o da hamsi, palamut falan çıkarsa 6 kiloya ulaşıyor. Dolayısıyla Türk insanının da balık tüketimi bizim için önemli, hem sektörün büyümesi açısından önemli hem de değerli ve kaliteli bir protein kaynağı olması açısından balığın önemli yani buradaki çözüm önerimiz, bizim hem her fırsatta siz değerli milletvekillerimizin bulunduğu ortamlarda bizim sektörümüzü iyi kötü yerinde ziyaret ederek gördüğünüz bilgilerinizi paylaşmanız hem de bu konuda ayrılacak olan bütçenin ciddi rakamlara ulaşması konusunda desteklerinizi istirham ediyoruz.

Yine biz devletimizin tarım sektörüne vermiş olduğu ÖTV’siz yakıt desteğini, özellikle “tekne” dediğimiz deniz araçlarında kullanıyoruz yani gemilerde kullanıyoruz ancak esas, gündüz ziyaret ettiğimiz barçlar bizim can damarımız yani artık bizim açık denizlerde elle balık yemleme şansımız yok. Barçlarda gördüğünüz sistem ne? Otomasyonla balığı yemliyor, bu hem balığın daha sağlıklı beslenmesi hem de sürekli beslenebilmesi... Mesela hava biraz estiği zaman elle yemlemek zaten mümkün değil, zaten o kafesleri elle yemlemek de mümkün değil. Biz bu barçlarda yirmi dört saat jeneratör çalıştırıyoruz, gündüz büyük bir jeneratör, genelde 200-250 kilovat gücündeki jeneratör, akşam da ihtiyacı karşılayacak küçük bir jeneratör çalışıyor ancak bunlar ÖTV’siz yakıt desteğinden faydalanamıyor yani bizim aslında harcadığımız yakıtın neredeyse yüzde 50’si bu barçlarda kullanılıyor. Bunların da ÖTV’siz yakıt kapsamına alınmasını istiyoruz. Hatta mümkünse yenilenebilir enerji kaynaklarının bu barçların bulunduğu bölgelerde yapılması için kırsal kalkınma kapsamında değil daha kapsamlı yani büyük firmaları da kapsayacak... Çünkü bizim firmalarımızın çoğu KOBİ statüsünde

değil, daha büyük. Yenilenebilir enerji konusunda firmalar için özel bir destek belki düşünülebilir hem karbon ayak izi salımı konusunda da daha çevreci bir yaklaşım olur hem de bedava enerji sağlanmış olur, milli kaynaklarımız daha sağlıklı kullanılmış olur.

Gümrüklerde şöyle bir sorununuz var Sayın Başkanım: Biz tabii ki özellikle bakteriyel salmonella, listeria vesaire gibi analizlere tabii ki maruz kalacağız ancak mesela balık yağında tortu analizi... Yani aslında biz doğal olarak... Şimdi, yağın içerisinde tortu olacak. Bir de çıkış noktası genelde gelen tankların alt tarafında. Hâliyle numune alırken tortuyu da beraber alıyor, diyor ki: Tortu oranı -şimdi rakamı hatırlamıyorum ama- atıyorum yüzde 2'nin üzerine çıkarsa mahrece iade kararı... Yani parasını veren biziz, alan biziz, burada devletin bu konuya çok müdahil olmaması lazım. Şöyle bir örnek vereyim: Daha evvel mesela "Balık unu proteini 64'ün altında olmayacak." diye bir kural vardı ama zaten gene o da bizim işimiz. Biz zaten protein pazarlığı yaparak alıyoruz ve zaten o proteine ulaşmak çok da kolay değil. Şu an mesela sektörde 60 protein balık unu da kullanılıyor. Niye? Geçmişte o düzenleme yapıldı, o zorunluluk kaldırıldı, benzer uygulamanın özellikle balık yağı için yapılmasını talep ediyorum. Bir de tabii, gümrüklerdeki analizler çok fazla yoğun yapılıyor yani neredeyse her konteynerden analiz yapılacak ve analizin hem bir maliyeti var hem de süreyi uzatıyor, süreyi uzatınca biz depolama, ardiye ve liman işgaliye paralarını gereksiz yere fazla ödüyoruz. O süreçlerin biraz daha kısaltılması sektör açısından önemli.

Tabii, her ne kadar... Başkan burada ama onların konusu da benim önüme rapor olarak hazırladığımız şeyin içerisinde var. Toprak havuzlar bizim için çok önemli, yerinde ziyaret ettiniz, sağ olun. Özellikle o köyler hep pamuk üreticisi köyler yani çiftçilikten toprak havuzculuğuna geçmiş. Dolayısıyla o işin devamlılığının sağlanması, büyük işletmelerle rekabet edebilmesi, onlara bazı avantajlar sağlanması da önemli. Özellikle buralarda su kullanımı konusunda ciddi bir problem var, o konuyu ben hatırlatmış olayım.

Bugün sahada aşlamayı gösterdik size. Biz balıkların hastalanmaması ve antibiyotik kullanılmaması için, mümkün olduğu kadar kullanılmaması için balıkları tek tek aşıyoruz -enjeksiyon-yıl boyunca da yapıyoruz bu işi. Tabii, bugün uğradığımız yer bir nebze korunaklı bir yer. Bu işin tabii, sabah sekiz buçukta veya sekizde başlayıp akşam beşe kadar devam etmesi her hava şartında mümkün değil. Biz 2008'de işletmeler açığa taşınırken... Değerli vekilim gündüz söyledi "Bunun deniz tarafını planladınız, kara tarafını hiç planlamadınız." Biz deniz tarafını bile planlatamadık tam olarak. Mesela aşı ve boylama yerleri, burada biz yerleştirme işlemi yapıyoruz ve tabii havanın mümkün olduğu kadar sakın olması lazım, en az sekiz saat çalışabilmemiz lazım. Bu işlem her yerde yapılamadığı için balığın bir kısmı aşısız bile kalabiliyor, o riski göze almak zorunda kalıyoruz.

Bizim Bakanlığımıza, Çevre Bakanına bundan herhâlde bir yedi-sekiz sene önce dernek olarak altı bölgeyi önermiştik. Aslında saha ziyareti falan da yapıldı o zaman. Her konuda da mutabık kaldık ama mesafe alamadık. Yani bizim kıyıya yakın yerlerde yani demin o bahsetmiş olduğum 1,1 kilometre zorunluluğunu kısmen kaldıracak, geçici olarak sınırlı sayıda kapasite aşılama yapabileceğimiz alanlara ihtiyacımız var. Mesela bizim Güllük körfezinde muhtemelen 4 veya 5 bölge belirlense böyle... Bunun sorumluluğunu biz Bodrum ve Milas Üretici Birliği olarak almaya da hazırız gerek denetlenmesi gerekse işletilmesi konusunda. Bu konunun bir şekilde tekrar gündeme getirilip sonuca ulaştırılması gerekiyor. Dediğim gibi biz zaten alan önermiştik, gerekirse bu alanları tekrar güncelleriz, önerimizi. Sorumluluğunu da biz taşırız. Buralarda bize geçici olarak aşılama izninin verilmesi lazım.

Gündüz üzerinden çok fazla geçtiğimiz, bizim iskele ve lojistik alan problemimiz var. Ben otuz iki senedir sektördeyim, muhtemelen bir otuz iki sene daha bu sektörde kalsam bu sorunu sanki çözemeyecekmiz gibi bir ümitsizliğe kapıldım. Bizim şu an belirlediğimiz Güllük Limanı'nın bulunduğu bölgede bir yanaşma ve yükleme boşaltma iskelesi projemiz var. İfade ettiğimiz gibi bire bir görüşmelerde vakıf arazisinin içerisinde kaldı, vakıf arazisi de Güllük Liman İşletmesinin kiracısı

olduğu için, Vakıflar Genel Müdürlüğü Güllük Liman İşletmesinin müsaadesini alması gerektiği için bize izin veremedi. Çözüm olarak da “Burayı biz yapalım.” dedi Güllük Liman İşletmesi. 300 metrekare bir alandan bahsediyoruz yolla deniz arasında kalmış. Aslında 300 metrekare alan kamulaştırılıp bize verilse veya bize tahsis edilse vakıflar vasıtasıyla zaten iskeleyi biz yapmak niyetindeyiz yani bütün kaynağını, yatırımını falan sektör karşılayacak. Dolayısıyla bizim önümüzün açılması lazım bu konuda.

Vakıflarda bir mesafe alamıyoruz, almamız da mümkün değil çünkü biz bir protokol bile yaptık, o protokol yapılabildi de muhtemelen yedi-sekiz sene olmuştur. Güllük Liman İşletmesi ve Vakıflar iskeleyi yapıp bize kiraya verecekler ancak muhtemeldir ki başka planlar dolayısıyla bizim işimiz bugüne kadar yapılmadı, bundan sonra da yapılmayacak. Ya bize yeni bir alan belirlensin bu iş için veya o alan bize tahsis edilsin, oradaki iskeleyi, yanaşmayı biz kendimiz yapalım. Şu an tamamen gümrüklü limanın içerisinde, tamamen liman işletmesinin inisiyatifiyle yarın “Ben burayı kullandırmıyorum.” size dese bu sektör kilit olur. Biz yılda nereden baksanız 200 bin ton civarında yemi denize taşıyoruz, aşağı yukarı 80-90 bin ton balığı da karaya taşıyoruz, artı her gün personelimizi getirip götürüyoruz. Yani her yerde onlarca balıkçı barınağı var, normal şartlarda devletin bizim için bir balıkçı barınağı yapıp “Buyurun, kullanın.” demesi gerekirken biz “Kendimiz yapalım ama bize yer gösterin.” diyoruz. Bugüne kadar çözemedik, bu konu için ayrıca sizden yardım rica ediyoruz.

Yine, Taşburun Balıkçı Barınağıyla ilgili bir konumuz var, onu Tolga Bey aktaracak.

Demin ifade ettim, tüketimin artırılması amacıyla biz bu sektörün mutlaka büyümesini istiyorsak 2 tane çözümümüz var bence; bir tanesi daha fazla balık satabilmek, bir tanesi de üretebilmek. Ya bunu yeni pazarlar bularak yapacağız, mesela Çin’le alabalık ve somon hakkında ikili bir ticaret anlaşması yapıldı ancak şu an tam olarak bir alışverişimiz yok. Buna benzer anlaşmaların artırılması, satış konusunda sürecin hızlandırılması, yeni pazarlar bulunması veya sektör tarafından yeni türlerin pazara sokulması... Türk somonu bunlardan bir tanesiydi, başlangıçta çok başarılı gitti, şu an biraz aksasa da muhtemelen önümüzdeki dönem tekrar o başarıyı sağlayacaktır. Burada bence özellikle yeni türlerin AR-GE’si konusunun desteklenmesi lazım yeni tür üretim aslında destekleniyor, bakanlığın doğrudan destekleme kapsamında var ama o artık AR-GE aşamasını geçip üretime başladıktan sonra destekleniyor. Bence yeni türlerin AR-GE’si için çok daha büyük bir destek kaynaklarının oluşturulması gerekir diye düşünüyorum.

Bizim deniz yüzeyi kiralalarımızla ilgili şöyle bir problemimiz var: Bizim deniz yüzeyi kiralalarının yıllık artış oranı tarımsal ÜFE kapsamında değerlendiriliyor ve ay bazında. Hangi ay bitti? Mesela sizin sözleşmeniz nisanda bitti, bir önceki ayın tarımsal ÜFE’si baz alınıyor. Dolayısıyla sözleşmesi nisanda bitenle sözleşmesi -atıyorum- eylülde bitenin kira artış oranı farklı olabiliyor. Bu, tabii, çok adaletsiz bir durum oluşturuyor. Tarımsal ÜFE geçen sene mesela yüzde 185’lere kadar çıkmış yani enflasyon yüzde 185 değil ama tarımsal ÜFE o ay için çok yüksek çıkmış doğal olarak. Bunun en azından klasik TÜİK’in belirlediği enflasyon oranında yapılması sektör açısından adaletli bir kira artışı sağlayacaktır, bizim için de yeterli olacaktır diye düşünüyorum.

Tabii, bizim bu bölgemizde yoğun bir tır trafiği var, özellikle Milas’tan geçerken şehir içinden geçiyor tırlar, hem trafiğin aksamasına neden oluyor hem de olası kazalara mahal veriyor. Dolayısıyla “Milas Çevre Yolu Yatırımı Projesi aslında oldukça eski, bildiğim kadarıyla güzergâhı falan da belli yani çevre yolu yatırımının bir an önce gündeme alınarak yatırımının tamamlanması trafiği de rahatlatacaktır. Bizim için taze soğutulmuş balığı müşteriye bir an önce ulaştırmak raf ömrü açısından önemli, bir saat bir saattir, bizim işimizi oldukça rahatlatacak. Hem yem kamyonlarının o güzergâhtan çiftliklere gelmesi hem de balık tırlarının yurt dışına gitmesi çevre yolunun yapılması sayesinde biraz daha hızlı hareket edecektir.

Benim söyleyeceklerim şimdilik bu kadar, tekrar soru veya fikir alan olursa sorabilir.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, söz almak isteyen?

Buyurun.

AYDIN SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
BAŞKANI AHMET TOLGA VURAL – Ben de teşekkür ediyorum bu pazar gününü bize ayırdığınız için, çok verimli bir gün geçirdiğimizi düşünüyorum.

Sektör eksikliklerinden, sorunlarından İhsan Bey bahsetti. Ben Aydın özelinde bazı bilgiler vermek ve Aydın özelinde sıkıntılarımızı size arz edeceğim.

Aydın Didim eski üretim sahamızda 22 bin ton/yıl gibi bir üretimde bulunuyoruz yaklaşık 2012-2013 yılından beri. Pandemi öncesinde tamamladığımız yeni potansiyel sahamızın faaliyete geçmesiyle beraber yaklaşık 50 bin ton/yıl gibi ek bir üretime geçtik Aydın ili olarak. Tabii, hep balıkçılığın başkenti Muğla gözüküyor ama Muğla'nın gözükmesinin sebebi balıkçı firmalarının ağırlıklı olarak Muğla'da ikamet etmelerinden kaynaklı yoksa balığın bir kısmını örneğin Aydın'da üretiyoruz. Aydın'da üretilmesine rağmen o balığın da skoru bir şekilde Muğla'ya yansıyor.

Aydın'daki bu yeni potansiyel sahamızın da faaliyete geçmesiyle beraber hâlihazırda maalesef çok yetersiz olan Taşburun Balıkçı Barınağımızın durumu ekstra bir aciliyet gerektirmekte. Bu sebeple üretici birliği olarak limanın kiralınmasını biz gerçekleştirdik. Bu, yaklaşık bir yılı geçmiş bir kiralama. Yaşadığımız bazı iptal durumları, tekrar ihale durumları sebebiyle bir yılımız maalesef boşa geçti, şimdi tekrar limanla ilgili yeni yeni bazı yatırımlarımızı yapabiliyoruz. Burada limanın dip tarama işini biz üstlendik, burada da üretici birliklerine Ulaştırma Bakanlığının tanımladığı indirimli tarifieden faydalanıyoruz. Fakat bu indirimli tarifiede ne yazık ki tarife indirimli ama kazan ve taşıyan teknelerin nakliye bedelleri piyasanın oldukça üstünde. Bugün sabah sizlere de ilettiğim bilgi notunda olduğu gibi piyasada bizim 500 bin liraya, 1,5 milyon liraya yaptıracağımız işlemleri Ulaştırma Bakanlığı vesilesiyle yaptığımızda 4 milyon, 5 milyon gibi bedellere çıkıyor. Bu konuda sizlerden yardım rica ediyoruz Ulaştırma Bakanlığıyla olan ilişkilerimizde.

Ayrı bir konumuz da bu Taşburun Balıkçı Barınağının maalesef yapılırken liman yönünün kuzey yönüne bakması sebebiyle Büyük Menderes'ten çıkan alüvyonların çok hızlı bir şekilde tekrar limanı dolduracak olması. Aslında toplamda 15-20 milyon lira harcama yapıp limanı derinleştirmemize rağmen belki beş yıl içerisinde, belki altı yıl içerisinde liman tekrar dolacak. Biz bunu biliyor olmamıza rağmen an itibarıyla ne üretici firmalarımızın ne de balıkçıların limandan faydalanamamaları sebebiyle acil kazıma talebimiz bu sebeple ama bunu kazırken dahi biliyoruz ki bu liman beş sene sonra aynı duruma gelecek. Anlıyorum da hani bir depremden dolayı liman bütçelerimiz olmayabilir ama bizim sizden ricamız bu liman yönünün değişmesiyle ilgili olarak hiç değilse bunun proje çalışmalarının şimdiden yapılması. Belki önümüzdeki dönemde bir kısmını belki Ulaştırma Bakanlığı karşılayacak, bir kısmını üreticilerimiz karşılayacak, belki ortak bir şekilde de bu liman yönünü doğru yöne getirebiliriz, hem alanını genişletmiş oluruz hem de bağlama sayısını artırmış oluruz.

Aslında, Taşburun Balıkçı Barınağı oldukça büyük bir alan yani doğru bir planlama yapıldığında yaklaşık 70-80 dönüm bir alana tekne bağlama imkânımız olacak. Ben buranın doğru bir şekilde planlanması yapılabilirse sektöre çok faydalı olacağına eminim, hem de Güllük bölgesine dahi hizmet edebilecek bir liman. Çünkü biz Güllük'teki limanı ne kadar erken faaliyete geçirsek bile, bugün başlasak iki yılınızı alacak ama Taşburun'u önümüzdeki hafta kazımaya başladığımızda bir ay içerisinde hazır olmuş olacak. Bu konuda da yardımlarınızı rica ediyoruz yani kazıma sonrası liman yönünün planlanması ve bunun orta dönemde yapılabilmesi adına. Burada da sektörümüze bir edinin düşerse de biz bunu seve seve yerine getiririz.

Benim diyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Biz teşekkür ediyoruz.

Söz almak isteyen? Sıradan da geçebiliriz.

Buyurun.

MİLAS İÇ SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ BAŞKANI MUHAMMED TOGUÇ – Sayın Başkanım, bize bu şekilde bir zaman ayırıp sorunlarımızın yerinde tespitine çözüm aşamasında vesile olmanız dileğiyle hepinize teşekkür ederim.

Zaten sektörümüzün tanıtımı, genel istek sorunlarımız, yaşadığımız sıkıntılar konusunda gündüz toplantılarımızda bahsetmiştik. Zamanı değerli kullanmak açısından yer altı sularının bir kapasitesi konusunda yapılması gereken bir araştırma var. Şu anda ne kadar bir suyumuz var, bunu ne derece verimli kullanıyoruz, bu konuda elimizde geçerli bilgilerimiz yok. Belki de şu anda yapmış olduğumuz üretim kapasitesinin çok daha üzerinde üretim yapabileceğimiz bir su kapasitesine sahibiz. Bu araştırma yapıldıktan sonra belki de -inşallah öyle de olur- şu andaki üretmiş olduğumuz 3 bin ton/yıl 13 bin ton/yıla çıkabilir belki de. Böyle bir çalışmanın yapılmasının bölgenin gerek toprak havuz sektörü bakımından gerekse yavru balık üretimi yapan tesislerimizin geleceği açısından çok daha sağlıklı olacağına inanıyorum.

Ayrıca, gündüz toplantımızda bahsetmediğimiz drenaj konusu var, ona da kısaca değinmek istiyorum. Bölgemizin yapısı gereği yer altı taban suyumuz çok yüksek. Bu sebepten dolayı drenaj kanallarımızda toprak havuzlardan ya da yavru üretimi yapan tesislerden gelen sular olmasa bile normalde bir su akışı vardır. Bu drenaj kanalları belli noktalardan, en sondaki noktada havalimanı ucunda biten bölgeye bağlanan bir kanala bağlanır. Havalimanının yapımı aşamasında bu bahsetmiş olduğumuz ana kanalın yeri değişmişti. Bu sebepten dolayı da kanal ucunda alüvyol bir birikme meydana geldi. Bu sebepten dolayı drenaj kanallarımızdaki su seviyeleri yükseliyor, bu da ovanın gerek zirai üretimine gerek balıkçılık sektörüne olumsuz olarak yani bu üretim sektörlerine olumsuz olarak bir yansıma yapıyor. Buradaki drenaj kanallarının düzenli olarak bakımının yapılması, temizliğinin yapılması çok olumlu olacaktır diye düşünüyorum.

Diğer konulardan -bahsettiğim gibi- gündüz zaten bahsettik.

Hepinize teşekkür ediyorum, saygılarımla.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Biz teşekkür ediyoruz.

Tabii, bize bu söylediklerinizin neredeyse tamamını yazılı olarak da ilettiniz, onlar da gene kayıtlara giriyor, gene verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyoruz.

Zannediyorum masanın bu tarafına geçtik.

Buyurun.

SÜRSAN SU ÜRÜNLERİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ORHAN ATALAY – Kırk üç seneden beri su ürünleri sektöründe üretim yapmaktayız; son on iki, on üç yıldan beri de burada, Muğla bölgesinde balık üretimi yapıyoruz, çiftlik balığı yetiştiriciliği.

Yat limanı ihalesi yapıldı Güllük Körfezi'nde, Güllük yat limanı ihalesi yapıldı. Burada bulunan mevcut balıkçı barınağının yat limanı inşası bittiği zaman ayrıca bir yer tahsisati yapılmadı bildiğim kadarıyla. Yani marina yapıldığı zaman balıkçı barınağını balıkçılarımız kullanamayacak, dolayısıyla biz çiftlik sahipleri de teknelerimizi yat limanına sokamayacağız. Bu, bizim için çok sıkıntılı bir durum doğuracak, tıpkı işte "Oğlum gelecek, evi boşaltın." gibi bir şey oluyor. Bu liman, marina yapıldığı zaman bizim teknelerimiz nereye bağlanacak? Fırtınada saklanacağımız yer yok. Yani bence bu konu ivedilikle ele alınmalı, bu marina inşaatı başlamadan balıkçı limanı sorununun çözülmesi gerekiyor. Benim demek istediğim bu, ya bu sektör devam edecek yahut da bir şekilde bize bir liman gerek, olmazsa biz kendi imkânlarımızla yapmaya talibiz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Buyurun.

MÜSTAFİ MUĞLA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ BARIŞ SAYLAK –Şöyle: Geçtiğimiz mayıs ayında biz, Ulaştırma Bakanlığı İzmir Bölge Müdürlüğümüz, arkasından işte Milas Belediyesi, Muğla İl Tarım Müdürlüğü, yereldeki paydaşlarımızla hep birlikte bununla ilgili bir çalışmayı başlattık Orhan Ağabey. Geldiler, yer tespitinde bulunduk, Bakanlığımıza, Balıkçılık ve Su ürünleri Genel Müdürlüğüne durumu ilettik, Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz de bunu Ulaştırma Bakanlığına yazdı. Ulaştırma Bakan Yardımcımız Sayın Osman Boyraz’la da bu konuyu ikili hem Ankara ziyaretinde görüştük hem de geçtiğimiz günlerde burada bir programı olacaktı, bizim başka bir programımız olması hasebiyle erteledik; sizlerle hep bir arada heyet buluşsun, üreticilerimiz, yetiştiricilerimiz de olsun diye erteledik. Önümüzdeki günlerde buluşacağız.

Buradaki özelleştirmeden yat-çekerek yerinin ihalesini alan ICC firması sahibiyle, yetkilileriyle de Özelleştirme İdaresinin yetkilileriyle de oturduk, görüştük. Sektörün Muğla için, Milas için vazgeçilmez olduğunu, her ne kadar Tolga Bey, işte Aydın’da da çok üretim yapıyoruz ama biz Muğla’nın liderliğini hiç kimseye kaptırmayız, hiç öyle şey yapmayın. Dolayısıyla bu sektörün ayakta kalması bizim için çok önemli.

Biz firma sahibiyle de görüştük. Kardeşim, çok da beyefendi bir insan, sen de dedim katkı koyacaksın buraya, yetiştiriciler de katkı koyacak, devlet de katkı koyacak, bu balıkçı barınağını ve iskeleyi yapacağız dedim; bu birinci alternatif, bununla ilgili çalışma var. İkincisi, Muğla Büyükşehir Belediyesinin bir çekek yeri var. Siz herhâlde daha önce görüşmüştünüz değil mi İhsan Bey? Büyükşehir Belediyesi bu yeri vermiyor, vakıfların olduğu yerde, bizim lagüne yakın bir yerde. Burası ikinci noktamız. Üçüncüsü de Vakıflar Genel Müdürlüğü, o koca Güllük Liman İşletmesinin yanında yani yerle ilgili söylüyorum, herhâlde bu saygıdeğer Komisyon bu kadar çabayla, bu kadar emekle yurdun dört bir tarafını dolaşılıyor, çözüm arıyor; bu, aşılmayacak bir sorun değil ama biz Güllük’teki balıkçılarımızın, bu Mandalya Körfezi’nde yetiştiricilik yapan firmalarımızın mağdur olmaması için gereken çalışmayı başlattık, onu saygıdeğer Komisyon üyeleri ve Sayın Başkanın himayelerinde inşallah en kısa sürede Ulaştırma Bakanlığından takip ederek süreci hızlandırmak mümkün diye düşünüyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Güncel durumu bildirdiğiniz için teşekkür ediyoruz Barış Bey.

Bu taraftan söz almak isteyen?

Buyurun.

ALABALIK ÜRETİCİSİ ADNAN ÇOBAN – Hepiniz hoş geldiniz, hayırlı akşamlar.

Şimdi, sektörün belkemiği olan alabalık ve somon üretiminin ana üretim yerleri umumiyetle orman sahalarında. Bu üreticilerin büyük çoğunluğu da ufak üretici konumunda, gerek su kiralamalarıyla ilgili gerek orman kiralamalarıyla ilgili ciddi sorunlar yaşamakta. Bütün üreticilerimiz de bu konuyla ilgili sürekli serzenişlerini dile getiriyor. Bir örnek verirsem: Fethiye’deki bir üretici arkadaşımızın geçmiş yıl orman kirası 500 bin lira iken bu yılki talep edilen rakam 5 milyon lira yani ülkenin içinde bulunduğu ekonomi belli, bu artış neyin nesidir diye siz Komisyon yetkililerinin bu işin takipçisi olmanızı arzu ediyoruz. Diğer yandan, İhsan Bey gündeme getirdi, su kiralamalarıyla ilgili de ciddi artışlar var yani enflasyon oranında olan her şey kabulümüz ama onun üstündeki olan şeyler sektöre zarar verici operasyonlar.

Diğer bir husus da: Suyla ilgili ülkenin genel bir sıkıntısı var iklimden kaynaklı. DSİ burada ciddi zorluklar içerisinde bulunuyor gerek toprak havuzlarda gerek diğer yerlerde sürekli üreticiler arasındaki sorunun kaynağını DSİ kesin olarak çözmiyor ya da sürüncemede bırakıyor, sürüncemede olunca da sorunlar çözülüyor, sürekli erteleniyor; ertelenen sorunlar üretimi olumsuz etkiliyor, üreticilerin psikolojisini etkiliyor. Bu noktada girişimlerinizi bekliyoruz.

Teşekkür ediyorum.

İyi akşamlar.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Biz teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

AYDIN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI ÖZGÜR ATACAN – Yönetim Kurulumla beraber buradayım. Öncelikle Sayın Komisyon üyesi milletvekillerimize çok çok teşekkür ediyorum, sektörün paydaşları olan Üreticiler Birliğine de çok çok teşekkür ediyorum. Barış Saylak Müdürümü de burada görmüş olmaktan mutluluk duyuyoruz. Pek çok konuda da sorunlarımızı hep paylaştık, farklı ilde olsak dahi fikir ve nitelikleriyle aştık.

Şimdi, öncelikle, sizleri rakamlara boğmadan sorunları ve çözümlerini ifade ederek, sektörün içerisinde bulunan küçük ve orta ölçekli balıkçılar olarak ifade etmek istiyorum. Öncelikle, bizim su ürünleri kooperatifleri olarak en büyük sorunumuz kiralama sorunu. Yaşadığımız kiralama sorunları nedeniyle burada Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğünün yani Tarım Bakanlığının kiralama alanında yetkilerinin artırılmasını talep ediyoruz. Şöyle ki: Biz -şu anda Serçin Kooperatifi Başkanım yanımda- iki yıldır yılan balığı kotasının ortalama yüzde 40'ı ve 60'ını oluşturan bir kooperatif olarak Serçin Kooperatifimiz yılan balığı ihracatı yapamamaktadır. Biz ülke ekonomisi olarak döviz girdisi sağlamaya çalışır iken yılan balığını 5 Eylül tebliğinde bulunan 45'inci madde gereğiyle kiralama yapamayan kooperatifler menşei belgesi düzenleyemez, nakil belgesi düzenleyemez konumundadır. Burada bu ilgili tebliğ Vergi Usul Kanunu'na da karşı bir uygulama gibi durmaktadır. Neden? Çünkü kooperatifimiz fatura kesmediğinde Vergi Usul Kanunu gereği de kaçakçı durumunda, vergi kaçakçısı statüsünde olmaktadır. Şimdi, biz, il tarım müdürlüklerimizin yetkilendirilerek “geçici kiralama” dediğimiz yani görüşlerin alınma safhasında yani bir kooperatifin kiralamasının iki yıl beklenmesinin anlamsız olduğunu, ülke ekonomisine katkı sağlamadığını, aksine kooperatif başkanlarını ve yönetim kurullarını balık tuttıkları andan itibaren ceza hukuku karşısında sorumlu kıldıklarını ifade ediyorum. Bakın, kiralamayla alakalı bu sorunun çözümü, geçici kiralama ve il tarım müdürlüklerine yetki verilmesi.

Biz ayın 25'inde bir doğal afet ve fırtına yaşadık. Bu yaşadığımız doğal afet ve fırtınalarda bizim balıkçı barınaklarımız -küçük balıkçı barınakları- mendireklerimiz yıkıldı, hasar gördü. Türkiye'nin en büyük ilk 2 dalyanından biri olan Aydın'daki Karina Dalyanı'mızın tamamen boğazları, tamamen ağızları yıkılmış durumda, içerideki bütün balıklar dışarıya kaçtı, şu anda Karina Dalyanı yok hükmünde. Yani bu yaşamış olduğumuz fırtına ve doğal afetle ilgili, Bakanlığımızın, sizler nezdinde Sayın Cumhurbaşkanlığımıza iletilerek “Doğal afet olarak mı ilan edilmesi gerekli?” diye çünkü kooperatiflerimizin yaşatılması gerekiyor.

Bakın, iki sihirli kelime var: “sürdürülebilirlik” ve “yönetişim”. “Sürdürülebilirlik” ne demek? Ya, aynı şekilde kooperatiflerimizin de sürdürülebilirliği gerekmektedir. Kooperatiflerimizi sürdürülebilir kılmadığımız takdirde ortada, bir sektör, üretim, küçük ve orta ölçekli balıkçılığı yok etmiş olacağız. Sürdürülebilirliğe bu şekilde de bakmamız gerektiğini ifade ediyorum. “Yönetişim” evet, sihirli bir kelime, hep beraber şu anda bunun bir örneğini sergiliyoruz. Bakanlığımızda ve il müdürlüklerimizde sorunları aşabilecek, sorumluluk ve inisiyatif alacak, hatta kanun nezdinde güçlendirilmiş il müdürlüklerine ihtiyacımız var.

Şimdi, sektörün paydaşları olan Üreticiler Birliği dostlarımızdan biraz da karşılıklı olarak ifadelerde yani paydaş olarak ifadelerde bulunalım. Öncelikle, sektörü birbirine kırdırmak kadar yanlış bir iş olamaz. Hepimiz bu ülkenin ekonomisi, bu sektörün canlanması için... Onlar endüstriyel faaliyet sergilemekte ve bizlerse küçük ve orta ölçekli balıkçılıkla sosyal bir toplumun mayası olan sosyal bir işlemi tesis etmekteyiz. Sektörü birbirine kırdırarak kesinlikle ne ülke ekonomisine ne de ülkeye hizmet etmiş sayılırız.

Bizim Akbük Körfezi'mizde bir sorununuz var. Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; üretici birliklerimiz çiftliklerini oradan kaldırdılar. Doğal, çok güzel, hiçbir sorun yok ama sorun artık suyun altında. Gelin görün ki kalkmış olan yerde çapalar, halatlar, bidonlar; peki, bunları nasıl temizleyeceğiz? Sorun şu, ortada bir sorun var, çözümü de basit: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı mı yoksa Üreticiler Birliği olarak bir fon ayrılıp oradan kalktığına oranın temizliğiyle ilgili işlemin de tesis edilmesi. Şu anda Akbük Körfezi'yle ilgili ciddi bir temizlik maliyeti gerekmektedir. Peki, bununla ilgili yani biz birbirimizle tartışarak değil, el ele düşünerek, çözüm üreterek bütün sorunlarımızı aşarız.

Öncelikle, burada Tolga Bey'e şahsında çok teşekkür ediyorum; çok kibar, çok naif ve kesinlikle çözüm odaklı düşünen, Aydın bölgesinin iki birlik başkanı olarak her konuda her sorunu aşıyoruz biz çünkü sorunlara çözüm odaklı bakıyoruz, kendisine de burada teşekkür ediyorum Tolga Bey'in.

Bir başka sorununuz, bizim Aydın bölgemizde Ulaştırma Bakanlığımız -biraz önce Tolga Bey ifade etti Taşburun'la ilgili- 2 tane balıkçı barınağı yapmış. Bakanlığımız balıkçı barınağı yapıyor, mendirekleri ters. Ya, sayın vekillerim, bu çok enteresan değil mi? 2 tane barınak yapmış ve mendirekleri yanlış. Güzelçamlı -bizimle ilgili ifade etmeye çalışıyorum- Balıkçı Barınağımız'ın derhâl mendirek yapısı değişmek zorunda, çözümü de çok basit: Ulaştırma Bakanlığı...

NAZIM ELMAS (Giresun) – Küçük bir soru sorayım: Ne zaman, hangi tarihte yapıldı bu balıkçı barınakları?

AYDIN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI ÖZGÜR ATACAN – Efendim, hatalı bir tarih vermek istemem yani takriben ifade edeyim: 1980'li yıllar içerisinde yapılmış.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Biz, balıkçı barınakları konusunda, Komisyon olarak bütün paydaşları, ilgili bütün bakanlıkları dinledik. Belli bir süre içerisinde yapılan balıkçı barınakları dışında yeni dönemde yapılan barınakların özellikle akıntılar, rüzgâr yönleri, biraz önce bahsedildiği gibi taşınan alüvyonlar, bunların yıllar içerisinde çalışmalarının yapıldığı ve bilgisayar ortamında bunların demolarıyla yıllar içerisinde nasıl bir seyir izleyeceğini bize anlattılar; dolayısıyla yeni süreçte, yeni dönemde yapılan balıkçı barınaklarında böyle bir sıkıntı olmadığını ifade ettiler, onun için sordum. Eski barınakların bazılarında -bölge ayrımı da yok- bu sıkıntı var; Karadeniz'de de var, işte Ege'de de var, diğer yerlerde de bu balıkçı barınaklarında bu tip sıkıntılar olduğu o toplantıda da ifade edildi, daha önceki paydaşlar da bunu ifade ettiler. Haklısınız, onlarla ilgili bir çalışma yapılması talebi... Herhâlde siz de o talepte bulunuyorsunuz?

AYDIN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI ÖZGÜR ATACAN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım, öncelikle, çok sağ olun.

Bizim devletimizden başka güveneceğimiz ve sığınacağımız hiçbir liman yok. Milleti yaşat ki devlet yaşasın, özeti budur.

Şimdi, Akbük Körfezi'mizdeki bu sıkıntıyı nasıl aşacağız? Paydaşlarımız burada ama istiyoruz ki Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız bu konuyla ilgili... Yani biz, bakanlıklarımızdan destek istiyoruz, Ulaştırma Bakanlığının, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ellerini biraz taşın altına sokmalarını istiyoruz, çok yalnız hissediyoruz kendimizi; açık ve net olarak ifade edelim.

Geçiyorum, bir başka sorun, olta balıkçılığı. Yani biz, küçük ve orta ölçekli profesyonel anlamda balıkçılık yapan kişiler olarak olta balıkçılığını burada size anlatmaktan, rakamlarla ifade etmekten ziyade bunlara bir sınır getirilmesi gerektiğini... Bütün gece kesintisiz, şu anda ellerinde son gelişmiş sistemlerle, balık bulucularla -ellerindeki sistemler bizim balıkçılarımızda yok, altlarındaki tekneler bizim balıkçılarımızda yok- kayıt dışı, istatistiki verilere girmeyen bir düzen içerisinde, hatta düzensizlik içerisinde -kendilerine göre- balık avlanmakta ve yerel anaç balıklarımız yok olmakta. İnanın, reel olarak sektörün elde etmiş olduğu tonajın -bizim Su Ürünleri Kooperatifleri Birliği olarak ifade ediyorum- bizim su ürünleri şube müdürlüğümüz var, bu yılki tonajı ifade ettiğimizde amatör balıkçılar bizden daha fazla balık tutar hâle geldi ve anaç balıkları tutuyorlar. Sınırlama getirilmek zorunda çünkü şöyle bir örneklem vereyim: Mesela, sabah gün doğumunda çıksınlar, gün batımında dönsünler, gece de saha balıkçılarımıza kalsın. Bizim balıkçılarımız oltasını yani paraketasını atacak, ağını dökecek alan bulamıyorlar. Bu kadar büyük bir başıboşluk, bu kadar büyük bir grubun denizin içerisinde fenerlerle dolaşması da çok enteresan. Bu konuda sıkı tedbirler alınması gerekmekte.

Öncelikle tekrar çok çok teşekkür ediyorum. Sayın Bakanım, sayın vekilim; biz Aydın bölgesi olarak biraz şanslıyız herhâlde. Ömer Vekilim burada, raportör olarak da üniversitemizden çok güzide hocamız da burada. Bunları size bir rapor hâlinde sunmayı, Mecliste de uygun görürseniz sizlere rapor dışında analizler itibarıyla sunum yapmayı çok çok isteriz. Sizlere çok çok teşekkür ediyoruz. Evet, sorunlarımız var, çözümleri de hukuksal olarak karşılıyorlar. Hiçbir sorunun çözümü hukuk dışı değil.

Çok çok teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN İSMAİL KARAYEL - Biz teşekkür ediyoruz.

Bu yapacağınız sunumu ve yazılı hâlini gene bizim Komisyonumuza uzmanımız vasıtasıyla ulaştırırsanız o sunum öncesinde de bizim kayıtlarımıza girmiş olsun size zahmet.

Sunum konusunda da sahadaki çalışmalar bittikten sonra kalan kısımda böyle bir şey yapmak istiyoruz ama zaman konusunda malum Meclisin süreci bütçe vesaire falan da olduğu için tam bir tarih veremiyoruz ama siz gene bizim uzmanımız Osman Bey'e -sizin yanınızda- ona mail adresi marifetiyle ulaştırabilirsiniz, onların hepsi resmî olarak kaydımıza giriyor. O, Komisyonumuzun resmî mail adresi, oraya ulaştırın efendim.

AYDIN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI ÖZGÜR ATACAN – Sayın Ömer Vekilimizden bir ricamız olacak bizim çünkü bizim bölgemizin vekili ve Ömer Vekilimizle yıllarca çalıştık. Bizim en büyük sorunumuz şu anda, en büyük, yegâne, birinci sorunumuz Serçin Kooperatifimizle ilgili derhâl, hızlı bir şekilde menşei belgesi düzenlenmeli, nakil belgesi düzenlenmeli. Bakın, devlet vatandaşını başka yola teşvik etmemeli. Çok basit çözümü, geçici kiralama... Bir buçuk yıldır 2 Sayın Valimize ifade ediyoruz, bir buçuk yıldır İl Tarım Müdürlüğümüze ifade ediyoruz. İkinci yıla girdik, ihracat yapamıyoruz, balığı katma değer hâline dönüştüremiyoruz. Çok üzgünüz Sayın Vekilim.

Saygılarımla.

ÖMER ÖZMEN (Aydın) – Peki, yarın görüşelim inşallah.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkür ediyoruz katkılarınız için.

Milletvekillerimizden sorusu olan, katkı sunmak isteyen, sizlerden söz almak isteyen varsa gene...

Tabii, buyurun.

ÜRETİCİ MUTLU ÇOKYÜCE ÖZCAN - Toprak havuzlarda balık üretimi yapıyoruz. Güllük Su Ürünleri, Çakıl Su Ürünleri olarak iki firma var. Bizim de başımız şu anda Millî Parklarla dertte. Geçen hafta 735 bin lira ceza kestiler. Kullandığımız araziler vakıflara ait. Vakıfların arazilerinin bir kısmı sulak alanda kalıyor. Şöyle söyleyeyim: Çiftliğimizin biri 360 dönüm, 360 dönümün 140 dönümünü

kullanıyoruz, geri kalanını kullanamıyoruz çünkü sulak alan içerisinde kaldığı için Tarım Bakanlığı ruhsat vermiyor. Biz bu yüzden hem aşırı kira ödüyoruz, alanı kullanamıyoruz, kullandığımız alan içinde de şöyle söyleyeyim -belki bugün gördünüz- dip çıkarıyoruz, havuzları hasat ettikten sonra çamur çıkarıyoruz ve yan tarafa depoluyoruz. Bunun yasak olduğunu söylediler bize ama biz o çamuru daha sonra tekrar havuzlarda kullanıyoruz kuruduktan sonra. Yine kiralama yaptığımız alan içerisinde biriktirmemize rağmen bize bunu bu şekilde yapamayacağımızı, bunu bertaraf etmemiz gerektiğini söylediler ve hiçbir uyarı yapmadan cezayı kestiler. Şimdi önümüzdeki hafta biz de tekrar mahkeme açacağız Milli Parklara karşı. Sorunumuzun biri bu.

İkinci sorunumuz da, söylenmiştir zaten, vakıf kiralarmıza “yüzde 600” demişler ama bizim 650 ile 700, yüzde 700 oranında zam geldi bu yıl. Dediğim gibi 360 dönümlük arazinin 140 dönümünü kullanıyoruz, geri kalanını kullanmamamıza rağmen bunun kirasını da bizden alıyorlar. Sorun şimdilik bu.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ederiz.

Hem bu konuyla hem şimdiye kadar söylenen hususlarla ilgili İl Müdürlüğümüzün temsilcileri ya da Barış Bey birkaç günlük müstafi İl Müdürü olarak...

MÜSTAFİ MUĞLA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ BARIŞ SAYLAK –Evet, bu ülkede pek çok işi yapmak son derece güç, zor. Yatırımcı için de üretici için de, hepimiz gerçekten pek çok zorluklarla baş ediyoruz. Tabii ki Sayın Başkanım, bu sektör kendi iç dinamikleriyle gelişti, bugün bu noktaya geldi. Türkiye’de pek çok alanda olduğu gibi, hatırlarsınız ilk özel radyo çıktığında da “Ne yapacağız?” diye devlet bir abandone olmuştu, sonra “magic box” çıktı, sihirli kutu, televizyon, isim arkadan geldi.

Su ürünleri yetiştiriciliği sektörü de 80’li yılların ikinci yarısından itibaren bölgede kendiliğinden gelişti. Müthiş vahşice büyüme her tarafı kapladı. 2000’li yılların ortasında, işte 2005’te falan konuşılmaya başlandı bu turizm sektöründe. 2007-2008’de Tarım ve Orman Bakanlığımız pek çok şeyle sürece müdahale etti. İşte, kenardaki, kıyıdaki yetiştirilecek tesislerin off-shore’a alınması pek çok sıkıntıyı beraberinde getirdi. Arkasından o geçmişte taşınması sağlanan tesislerin bulundukları yerlerde bıraktıkları pek çok atığı bizler de dört yıldan bu yana görev yaptığım il müdürlüğünde ekip arkadaşlarımızla birlikte Sahil Güvenliğinin, deniz polisi ve Türkiye’de ilk ve tek su altı dalış timi kuran Muğla İl Tarım Müdürlüğünün 12 dalgıcıyla temizlemeye gayret ediyoruz. Sağ olsun, sektörümüzün yetiştirici birlik başkanları bize vinçli tekneler temin ediyorlar, onlarla bu işi yapmaya devam ediyoruz.

Elbette, çok ciddi -İhsan Başkanım bahsetti- olumsuz bir algısı var su ürünleri yetiştiriciliğinin. Dile kolay, işte, on beş yıl önce çekilmiş resimleri on beş yıl sonra bu ülkenin gazeteleri benim hemen şuramda, burnumun dibindeki yerde “Hâlen balık çiftlikleri bunu yapıyor.” şeklinde pek çok görüntüyle karşılaştık, anında da müdahale ettik. Sektör tabii önemli ölçüde sorumluluğunu, işinin bilincini yerine getirdi, devlet de pek çok desteklemeyle yanı başında oldu. Ancak Türkiye’de ne yazık ki... Ben de bu bürokratik oligarşinin bir parçası olarak dört yıl boyunca Muğla İl Tarım Müdürlüğünde görev yaptım. Kerameti kendisinden menkul bilen bazı işgüzar bürokratlar ne yazık ki böyle işleri üreten insanları... Türkiye’nin en büyük sıkıntısı budur; bir sormadan, soruşturmadan, ilgili il müdürlüğüyle görüşmeden, istişare etmeden zaman zaman bu tip emrivakiler yapıyor. Son derece üzücü. Bunu bir kez aynı Bakanlığın Doğa ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü ile Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü ile Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü -bakın altını çizerek söylüyorum- Orman Genel Müdürlüğü... Hatırlarsınız, Su Ürünleri Yasası’nda neler çektiğimizi, sonra alabalık tesisleriyle ilgili muhalefetin Anayasa Mahkemesine başvurduğunda orman kiralamalarıyla ilgili neler çektiğimizi herkes, bu işi ortak paydada hepimiz biliyoruz.

Burada asıl mesele şu... İhsan Bey şunu söyledi tanıtım bütçesi konusunda... Arkadaşlar, Sayın Başkanım, ben dört yıldır buradaki yetiştirici dostlarımla âdeta onların bir iş takipçisi gibi Bakanlık koridorlarında cirit attım, her bakanlığın koridorlarında, nerede varsa. Niye? Ne iş yapıyorlar? Onlara üretim yapıyorlar. Bölgede ilgili insanımıza geliyor bu sektör yani Aydın'ı vesairesi çok ciddi bir katma değeri var.

Şimdi, bu Mandalya Körfezi'nde -biraz önce arkadaşlara da söyledim, önümüzde bir yerel seçim var- bu bölgedeki, Kırıkkışlacık bölgesinde çok ciddi firmalar... Artık Bodrum doldu, bitti, taştı; Bodrum'u besleyecek su kaynakları yok, denizi artıracak arıtma tesisleri yok; şimdi, iş buraya geldi: Ortak çözüm noktaları. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve yerel yönetimler üçlüsüyle hem koruma, kullanma dengesini gözeterek, ilgili kurallarını koyarak burada özel bir plan çalışmak zorundayız.

Bakınız, işte, bu hinterlant Bodrum'dan başlıyor, işte, Akbük Körfezi, böyle gidiyor. Oturacağız, buranın bir planlamasını yapacağız. İşte, ikinci konutların ve yapılacak büyük turizm nitelikli tesislerin kullanımları, su ihtiyaçları, biyolojik arıtmalarından tutun da ulaşımına kadar bölgede üretimi yapılan su ürünleri türlerinin, kültür balıklarının ya da başka çeşitlerimizin, toprak havuzdakileri de gözeterek, adaptasyon tesislerimizi de gözeterek bütüncül bir yaklaşım gerekiyor. Sayın Başkanım, saygıdeğer vekillerim; çok özür diliyorum, iki tane; birisi buradadır, SÜRSAN, şimdi, bir adaptasyon tesisi için ne kadar uğraştınız Orhan Bey?

SÜRSAN SU ÜRÜNLERİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI ORHAN ATALAY – Bir yıl gibi bir süre.

MÜSTAFİ MUĞLA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ BARIŞ SAYLAK –Bir yıl gibi bir süre uğraştılar.

Efendim, bakınız, bir şey söylüyorum size. Devlet Su İşleri koridorlarında aşındırmadığım kapı kalmadı genel müdürlerimizden bakan yardımcılara. Türkiye'nin en önemli yavru üretim merkezlerinden birisi olmayan o hinterlant. Köydekiler işletemedi orayı, bir araya gelemediler, organize olamadılar. Üretici birliğinin önemi buradan geliyor. Dolayısıyla bu meseleye hep birlikte... Ben bugün sadece misafir olarak buradayım ama sektörün ne olduğunu son derece iyi biliyorum. Sektörün de yanı başındayım, bütün olumsuzluklara, her şeye rağmen göğsümü gererim, her yerde de bu sektörü savunmaya devam ederim.

İl Müdür Vekilim Muhammet Sevinç, bundan sonraki süreçte Erdinç Bey ve tüm ilçe müdürlerime; Bodrum, Milas su ürünleri sektörüne huzurlarınızda yürekten bir teşekkür ediyorum. Deminden bu yana bakıyorum, ne bir birlik başkanı teşekkür etti Muğla Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü'nün özverili çalışanlarına... Ben açık söylerim arkadaşlar, kimsenin yüzüne söyleyemeyeceğim şeyi de arkasından konuşmam. Bazen bir teşekkür bizi yardan uçurur ya. Bu çocuklar gece saat üçten sabaha kadar ihracat için belge kestiler, değil mi? Kestiler mi? Evet, saygılarımı sunuyorum, çok teşekkür ediyorum, birazdan da izninizi isteyeceğim uygun görürseniz.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Gelirken gördük billboardlarını.

Böylece isminden zikredildi, müdür vekilimiz burada, ona da bir şey yapalım, mikrofonu vermiş olalım. Siz herkes adına teşekkür ettiniz, onlar özelden de teşekkür ediyorlar zaten desteklerinden dolayı.

MÜSTAFİ MUĞLA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ BARIŞ SAYLAK –Özel yerde mi?

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Efendim, şöyle, tenhada değil. Tenhada etmediler, milletvekillerinin huzurunda milleti temsilen millete teşekkür ettiler sizin gıyabınızda, hepinizin gıyabında.

Buyurun.

MUĞLA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜR VEKİLİ MUHAMMED SEVİNÇ – Sayın Başkan, şu an itibarıyla Muğla İl Tarım ve Orman Müdür Vekili olarak görevimin başında çalışmama devam ediyorum.

Ben de uzun yıllardır müdür yardımcısı olarak Muğla’da görev yapıyordum. Sektörle her daim iç içe bir çalışma içerisindeydik; zor zamanlarda, sıkıntılı süreçlerde elimizden geleni ortaya koyduk. Sektörün tabii ki İl Müdürlüğü her anlamda yanında olduğunu Barış Müdürüm serzenişte bulunsada da tabii, kendileri bize teşekkürlerini yeri geldiğinde sunuyorlar ve Barış Müdürümün de haklı olduğu tarafları var tabii ki çünkü ciddi çalışma içerisinde dört yılı geride bıraktı. Ben kendisine beraber çalıştığımız süreç içerisinde göstermiş olduğu gayretler için İl Müdür Vekili olarak teşekkür ediyorum. Çok gayretli bir süreç geçirdik, hakikaten ilkleri başardık. Hani üzerimize vazife olsun, olmasın; sektörün büyümesi için, hak ettiği yere gelmesi için Muğla olarak biz her daim yanlarında yer aldık. Bakanlığımız, keza, aynı şekilde, bütün sorunlarıyla ilgilenmek için Muğla’yı tabiri caizse bir buluşma noktası hâline getirdi. Genel Müdürümüz, Genel Müdür Yardımcımız, daire başkanlarımız... Ben bu aşamada Bakanlık bürokratlarımıza da teşekkür etmeden geçmeyeceğim. Biz bundan sonraki süreç içinde devam eden çalışmalarımızın arkasındayız, süreçleri takip edeceğiz. Sektörün büyümesi ilimiz için de, ülkemiz için de gerçekten çok önemli, çok ciddi bir ihracat potansiyeline sahip. Avrupa’da, dünyada bu anlamda bir seviyedeyiz ve bu seviyeyi hiç durmadan yukarı taşımak için elimizden geleni yapacağız. Ben bu toplantıyı burada gerçekleştirdiğiniz için... Bizler de notlarımızı aldık Sayın Başkanım. Bakanlığımızla en kısa zamanda irtibata geçip bu süreçleri değerlendireceğiz.

Hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum kıymetli Başkanım.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, teşekkür ediyoruz.

Görevi başarıyla yapıp devreden tebrik edilir. Bu anlamda Barış Bey’i tebrik ediyoruz. Göreve yeni başlayana da başarılar dilenir çünkü daha o görevde tebrik edilecek çalışmaları yapma vakit olmamıştır, size de başarılar diliyoruz.

İl müdürlüklerimizden temsilci olarak başka -ben tabii, herkesi bilmediğim için- varsa ona da söz verebiliriz.

Evet, milletvekillerimizden söz almak isteyen? Yani hem İzmir’de hem Muğla’da saha çalışmaları yapmış olduk. Onları değerlendirebiliriz, burada verilen bilgilerle ilgili değerlendirme yapılabilir.

Evet, Sayın Nazım Elmas, Komisyon Başkan Vekilimiz, buyurun.

NAZIM ELMAS (Giresun) – Teşekkür ediyorum.

Değerli sektör temsilcileri, bir soru sormak istiyorum. Özgür Atacan, bir konuşması sırasında Akbük Koyu’ndaki kirlilikten bahsetti. Bu kirlilik niye oluştu? Kafesler taşındıktan sonra mı oluştu bu kirlilik? Bu, balıkların bir kirliliği mi yoksa o daha önce oralara giden gelen, yük boşaltan teknelerin, batan teknelerin kirliliği mi? Bu noktada, ne tür bir kirlilik, bunu ben merak ettim; onu cevaplarsanız memnun olurum.

AYDIN SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLERİ ÜRETİCİ BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI AHMET TOLGA VURAL – Ben cevaplayayım isterseniz.

Evet, Sayın Başkanım, sayın milletvekillerimiz; evet, bu kirlilik doğrudur. Kirlilik şundan kaynaklanıyor: Bu küçük işletmeler Akbük Koyu içerisinde yılda yaklaşık 100 ton, 150 ton gibi tonajlarda balık üretmekteydi. Bu işletmelerle ilgili olarak Bakanlığımızın yayınladığı tebliği uyarınca, bu işletmelerin artık Akbük Koyu içerisinde üretim yapmaları mümkün olamadı. Hâliyle bu işletmeler ya az önce size bahsettiğim eski üretim sahamıza, 22 bin tonluk üretim sahasına tonaj artırımıyla çıkacaklardı ya da mevcut çiftliklerinin ruhsatlarını devredeceklerdi. Bu işletmelerin neredeyse tamamı

çiftliklere devrettiler. Sadece bize ait olan bir işletme ile Uğurlu Balık'a ait olan bir işletme aynı isimle çıkabildi, kalanların neredeyse tamamı çiftlikleri devretti. Tabii, sayın milletvekilleri, devrettiğinde o yıllarda oluşan, 2008 ekonomik krizinin de etkileriyle bu çiftlikler düzgün bir açığa çıkış yapamadılar. Mevcut çiftlik yerlerindeki kara yapılaşmalarının çoğu ne yazık ki betonları, bazı iskele kalıntıları o kıyı kenarda kaldı, kafeslerin çapaları, kafeslerdeki bazı ağırlık taşları kaldı; Özgür Bey'in bahsettiği kirlilik bu. Ben şahsen bazen balık ağıları dahi gördüğüm oldu; tekneciyimdir, buraları çok gezdim, terk edilmiş bazı balık ağıları -belki avcılıktan kalmış da olabilir, kafes ağıları da olabilir- bölgede kaldı. Bu daha önce Muğla'da da vardı ama biz Muğla'da dönem dönem yaptığımız dip temizlikleriyle bunların çok büyük kısmını kaldırdık. Sanıyorum biz bunu Aydın'da yapmadık, yapılmadı; evet, bu da bizim bir eksikliğimiz. Aydın'da da bu tarz bir dip temizliği işine bence girmemiz lazım. Tabii, mevcut yerlerde kim nereden taşındıysa kendi yerine dönüp orayı o temizlemişti ama bu işletmelerin neredeyse hiçbirisi bugün aramızda değil, aslında Aydın'ın kalmasının en büyük sebebi de bu sayın milletvekillerim çünkü bu çiftliklerin neredeyse hepsi kapandı, artık o insanların hiçbirisi üretim yapmıyorlar. Ayrıca, o molozu kaldıracak kimse de kalmamış oldu. Ama biz üretici birliği olarak bu tarz bir temizlik faaliyetine girebiliriz aynı Muğla'da yaptığımız gibi.

Arz ederim efendim.

Teşekkürler.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Biraz önce bahsettiğiniz gibi, Tolga Bey son derece yapıcı şekilde sorunun çözümünü de burada kendi üstlerine almış oldular, yapabildikleri oranda. Tabii, bu çok yapıcı bir yaklaşım, teşekkür ediyoruz. Tabii, Muğla'da yapılmış olması, üreticilerle birlikte bunların yapılmış olması, o da son derece kıymetli. İl müdürlüğü, sizler, hep birlikte bunu gerçekleştirmişsiniz, onun için de özellikle teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

AYDIN SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ BAŞKANI ÖZGÜR ATACAN – Burada asıl bakmamız gereken konu şu: Tabii ki üretim çiftliklerimiz yerinden kalkabilir, gidebilir ama bunu yasal bir zemine oturtmamız gerekiyor, sorunu da çözümünü de hukuki kaidelerle yani yasalarla koymamız gerekiyor. Kalkan çiftlikle ilgili il tarım müdürlüklerimizce, su ürünleri şube müdürlüğünce ilgili kontroller yapıp artık tertemiz yani bir atık -çapa, halat, bidon- bırakmadığı tespitiyle oradan kalkması akabinde uygulanmalı. Çözümü de çok kolay, hukuki zeminde gerçekleştirilir.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, haklısınız, bu konuda bir düzenleme yapılması süreci kimsenin inisiyatifine bırakmaması açısından son derece yerinde olur.

Komisyon Sözcümüz Barış Bey, buyurun.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ben de burada bulunan bütün arkadaşlarıma ilk başta teşekkür etmek istiyorum.

Aşağı yukarı üç gündür biz de sahadayız. Meclis Araştırma Komisyonu olarak hiçbir balıkçı, üretici, işleme fabrikası, yetiştirici, kim olursa olsun ayırt etmeden sektörün bütün temsilcilerini dinliyoruz. İnanın ki bu başlangıç Türkiye'deki su ürünleri sektörü için çok önemli ve güzel sonuçlara ulaşacağımıza inandığım bir başlangıç oldu. Su ürünleri sektörü Türkiye Büyük Millet Meclisinde ilk kurulan komisyonlardan biri. Geçen dönem, 27'nci Dönem kurulan, tabii, seçim sürecine denk geldiği için... Sektörün birçok paydaşını orada dinledik, 27'nci Dönem kurulan Komisyonun sonuç raporları 28'inci Dönem için de bir ışık tuttu. Tabii, dinleyemediklerimiz olacak, Komisyonun süresi aşağı yukarı üç ay, uzatmasıyla dört ay ama bu süreçte dinleyemediğimiz arkadaşlarımızın büyük bir kısmını geçen Komisyonunda dinlemiştik.

Ben önümüzdeki sürecin Türkiye’yi bu sektörde... Tabii, 1,7 milyar dolar, 2 milyar dolar hedef koyan su ürünleri sektörünü, dünyada 1 numara olması için el birliğiyle, birbirimizden ayrıışmadan, daha çok birleşerek bir noktaya getirmemiz gerektiğine inanıyorum. Tabii, şunu da söyleme gereği duyuyorum: 2 milyar dolar bir hedefimiz var ama bu ülkede 1,2 milyar dolarlık bir ithalat var; ithalatın önünü kesmek adına üreticilerimizin daha sağlıklı, ayakları daha yere basan yatırımlar yapması ve planlı ve ölçekli olmaları bence sektörün en önemli, baş sorunu. Eğer plansız ve ölçeksiz gidersek bu sene yaşadığımız gibi, bazı ürünlerle depolarımız dolmak zorunda kalır ve satmakla ilgili de sıkıntılar yaşarız.

Ben az önce Muğla Kültür Balıkçıları Derneğinin raporunu tek tek okudum, sonuca böyle varacağız, birbirimizi dinleyeceğiz. Mecliste, Meclisin gündeminde, kürsüsünde bu sorunları dile getirip, raporumuzu tutup inşallah bunun sonucunda da Türkiye Cumhuriyeti’nde “balıkçılık ve su ürünleri bakanlığı”yla bu işi taçlandırabilirsek ve bu sektörü tek elden de yürütebilirsek o zaman ileriki yıllardaki sorunlarımız şimdiden çözülmüş olur. Gittiğimiz her yerde hep şunu söylüyoruz Sayın Başkanım: Bu sorun yaşanıyor, birçok bakanlığın içinde olduğu, bir bakanlığın doğru dediğine diğer bakanlığın doğru demediği, hatta aynı bakanlık içinde ayrı birimlerden, genel müdürlüklerden birinin doğru dediğine birinin doğru demediği ve sektörün iç dinamiklerinde çok zorlandığı, bir ruhsat alım aşamasının bir kişiye bırakıldığı, bazen o bir kişinin zamanla ilgili sıkıntılar yaşadığı ve ihracat yapan firmalarımızın bu sorunlarla ilgili aylarca beklediğini biliyoruz. Ben eleştirmek için değil bu konunun toparlanması için, bu sektörün tek elden yönetilmesi için, tutanaklara geçmesi adına, bu bakanlığın kurulmasının artık farz olduğunu söylemek istiyorum.

Çok teşekkür ederim.

MÜSTAFİ MUĞLA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ BARIŞ SAYLAK – Ben oradaki yolların çözümünüyle ilgili Milas Belediyesiyle bazı görüşmeler yaptığınızı işittim, o problem çözüm noktasına geldi mi?

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Geldi.

MÜSTAFİ MUĞLA İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRÜ BARIŞ SAYLAK – Onun için de ayrıca teşekkür ediyorum.

BARIŞ KARADENİZ (Sinop) – Teşekkür ederim.

Özgür Başkan Aydın bölgesinden gelmiş, orayı da ziyaret etmiştik, çok güzel toplantılar yapmıştık, o sorunları da gündeme getirmiştik. Yavaş yavaş, bu Komisyonun iyi niyetine güvenin. Şunu da söyleyeyim: Biz arkadaşlar olarak, milletvekilleri olarak her partiden temsilcimiz var, hiçbirimiz de ayrılmadık. İlk başta burası ayrılmadı yani ortak bir metinle bu Komisyon kuruldu, aynı birliktelikle devam ediliyor. Bu, başarının sırrı olsun, ben de bu camia içinde, balıkçılar arasındaki ayrışmanın kavgayla değil birleşerek, burası birleşmişken bu camia da birleşirse bu üç dört ay içinde çok güzel sonuçlara varacağına eminim.

Hepinize teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Buyurun.

KÜLTÜR BALIKÇILARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI İHSAN BOZAN – Sayın Müdürüm ve ekibine çok teşekkür ediyoruz ama tabii, sorunlar tarım il müdürlüğünün sorunları ve çözüm önerileri değil de su ürünleri sektörünün sorunları ve çözüm önerileriydi. Müdürüm çaktırmadan araya kaynadı.

Gündüz ifade etmiştim Sayın başkanım, biz bu bölgede yaklaşık 120 bin ton civarında balığı -Aydın da dâhil olmak üzere- getirip buradaki işletmelerde prosese tabi tutuyoruz. Dolayısıyla, tahminen, herhâlde, 20-25 bin ton civarında da atık oluşuyor. Hatta mesela Karadeniz’deki atıkları da

Maraş'taki atıkları da bu bölgeye getirip “rendering”de tekrar ham madde olarak değerlendiriliyor. İl müdürlüğü madem konuya dâhil oldu, buyursunlar çözsünler diye söylüyorum. Biz, tabii, gelen atığı ayırmıyoruz genel olarak. Dolayısıyla “rendering” olarak işleyip tekrar ham madde olarak kullanmak istiyoruz. Ancak mevzuata göre aynı tür aynı türe ham madde olarak kullanılamayacağı için ayda bir kere ortalama işletmelere gelip numune alıp yaptırım uyguluyor il tarım veya ilçe tarım müdürlükleri.

Tabii, aslında, bizim balıklarımız “karnivor” dediğimiz yani etobur balıklar. Zaten, mesela, kafeste çipura balığını iyi boylamazsanız -klasik şey- büyük balık küçük balığı yer; levrekte de böyledir, çipurada da böyledir. Mesela, tavuk sektörü “rendering” ürünü direkt ham madde olarak kullanabilirken biz kullanamıyoruz. Bu konuda biz 25-30 bin ton atığı belediyenin çöplüğüne atmaya kalksak zaten kabul etmez. Mesela, ben Maraş'tan buraya çok pahalya getirmeme rağmen Kahramanmaraş Belediyesi çöplüğe gömülmesine bile izin vermediği için getiriyorum. Bu konuda bir düzenleme yapılması gerekir. Bizim bunu ham madde olarak kullanabilmemiz gerekir. Zaten toplam kullandığımız ham maddenin içerisinde çok cüzi bir rakamdır, karışmak zorunda kaldığı için de ayırtıramıyorum. Bunu da ben tutanaklara geçmesi açısından ifade etmek istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – Bu atıklar biyogaz tesislerinde enerjiye dönüşüyor. Hiç görüşme yaptınız mı bilmiyorum biyogaz tesisi olan işletmelerle. Kayseri’de bir işletme var, Kahramanmaraş’tan çok ciddi atık kalıyor ve biyogaz tesisinin belki yüzde 40’ı, 50’si tavuk çiftliklerinden, balık üreticilerinden. Kahramanmaraş’tan Kayseri’ye geliyor, orada enerjiye dönüşüyor. Ben isterseniz o firma sahibiyle sizi görüştürebilirim, belki yardımcı olurlar, bilmiyorum şimdi.

KÜLTÜR BALIKÇILARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI İHSAN BOZAN – Biz, tabii, biyogaz yakıt olarak kullanıyoruz. Biz Bodrum-Milas Üretici Birliği olarak bir geri dönüşüm, ölü balıkların tekrar ekonomiye kazandırılması konusunda bir geri dönüşümü projesi hazırladık Güney Ege Kalkınma Ajansı’yla beraber. Ölü balıkları topluyorduk -tabii, çiftliklerde mutlaka balık da ölüyor hastalık olduğu zaman vesaire- onları biyogaz tesisine gönderdik ama tabii, bizim için bir değer ifade etmiyor, tamamen yok oluyor. Tabii, Maraş’ta böyle bir şey yok, biyogaz firması da gelip almıyor. Maraş’taki tek işleme tesisi bizim zaten, bizden başka tesis yok.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) – O kendisi alıyor, Maraş’tan getiriyor, enerjiye dönüştürüyor.

KÜLTÜR BALIKÇILARI DERNEĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI İHSAN BOZAN – O muhtemelen bizim proses atığı değil de değerlendiremediğimiz atığı alıyordu.

BAŞKAN İSMAİL EMRAH KARAYEL – Evet, özellikle üç gündür sahadayız. Bugün de Muğla’da saha çalışmalarımız kapsamında her birinize bize verdiğiniz katkılardan dolayı hassaten teşekkür ediyoruz. Burada bulunmanızdan dolayı da teşekkür ediyoruz. Biz Komisyon olarak sizin verdiğiniz bilgilerden çok istifade ettik. İnşallah, raporumuzda yer alacak.

Bundan sonraki hafta Karadeniz Bölgesi’ndeyiz. Karadeniz Bölgesi’nde paydaşlarla bir araya geleceğiz hiç birini ayırmadan. Daha sonra iç sulardaki araştırmamızı, sadece göller, barajlar değil, oradaki paydaşlarla da görüşmelerimizi gerçekleştireceğiz. Marmara, sonrasında da Akdeniz’le inşallah tamamlayacağız. Daha sonra süreye göre dinleme imkânı kalırsa eksik olan yerlerde tekrar kurumları, bakanlıkları, ilgili paydaşları son bir kez daha, nokta atışı, soru-cevap şeklinde dinleyip sonra da raporumuzu yazmak üzere Komisyonumuzun süresini tamamlamış olacağız.

Tekrar her birinize teşekkür ediyorum.

Bugün gayet verimli oldu, Komisyon üyelerimizin hepsine de bütün yoğunluklarına rağmen Komisyonumuza verdiği katkılardan dolayı teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.38

